

Előretolt helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS LAP

Örvendjétek, ti olvasók,

ti mind, (...)

akiknek elnyomás

a posztmodern!

2022. június • V. évfolyam, 7. (50.) szám

• megjelenik négyhetente

Sok jó író kis helyen is elfér
ÜNNEPI, 50. LAPSZÁM (első rész)

A Brassói Lapok, Háromszék,
Krónika, Nyugati Jelen,
Székely Hírmondó
és Székelyhon melléklete

örökvers

Farkas Wellmann Endre

Hannibal Lecter Budapesten

Magába fordul minden lelkes állat.
Ember elé kerül, mi ember elé való.
Rejtve marad, mi értelmessé válhat:
az előrecsomagolt torz jövő idő.
Innen már tiszta a terep: ki maga keresi
a létezés antipólusát, megtalálja azt.
Nézd csak a kezem! Bűvészi mozdulat,
ahogy feloldalak a létezés szürkéjében,
a színehagyott rögválóság már nem közeged,
de nem is mentesít.
Egyél agyat! Gyakorolj, edd szelíd állatokon!
A csirkéé gyenge, a disznóé ízletes,
s míg az emberhez eljutsz,
nos, míg az emberhez eljutsz,
ez az út hol vezet?
Hogy is volt? Lélektől lélekig?
Hideg szikéddel szabdalj fel a várost,
szeresd a szépet, a jót, és keresd meg magadnak!
Csak halandó vagy, nem legyőzhető.

Iátószög

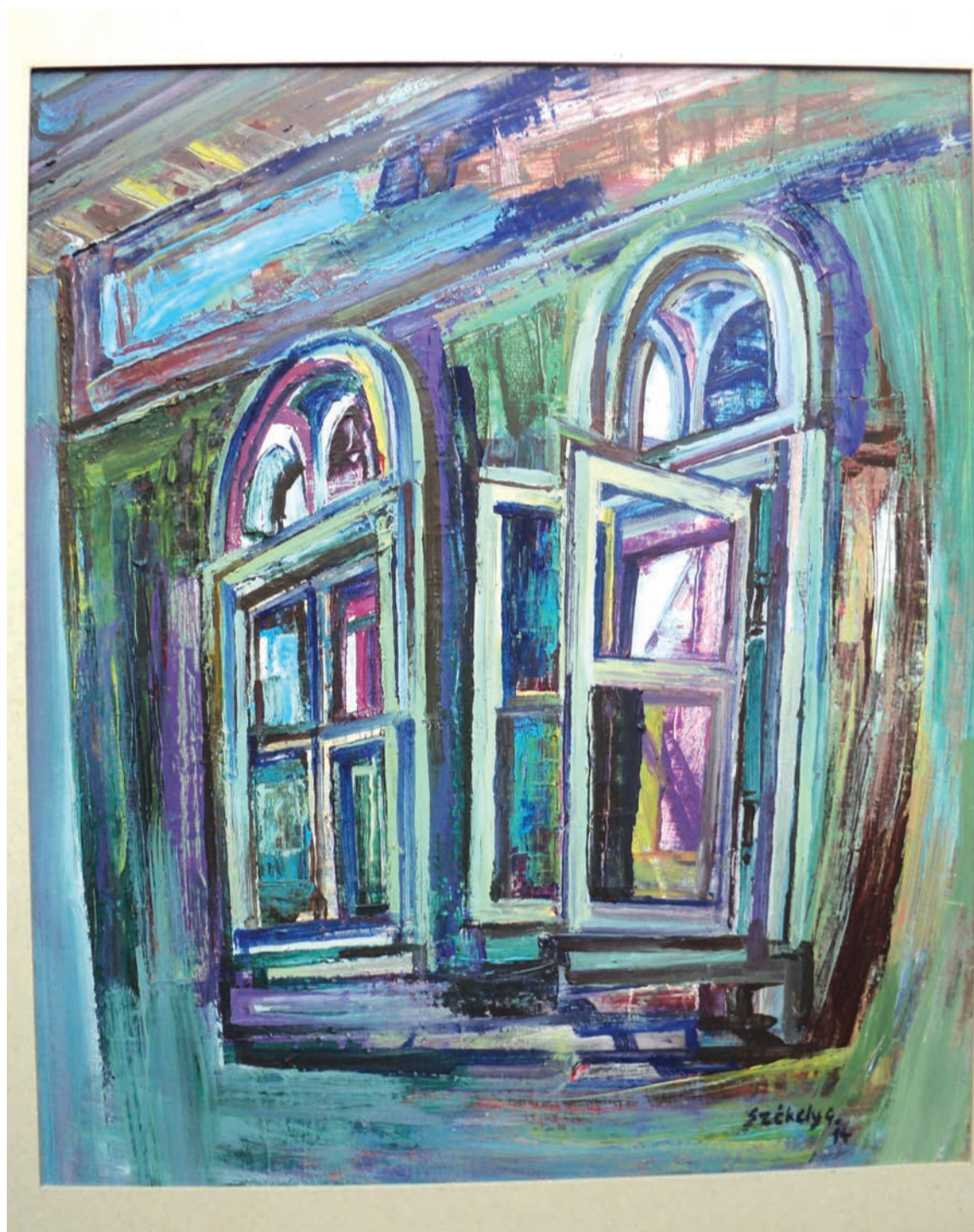
Szentmártoni János

AZ 50. LAPSZÁM MARGÓJÁRA

A barlangrajzok óta közölni akarunk valamit. Idővel nem csupán képekkel, hanem a kiejtett, majd a leírt, s mindmáig a nyomtatott szavakkal. S mióta múltunk is van, nem csupán a jövőről, hanem arról is, amit magunk mögött hagytunk. Hogy jobban megértsünk valamit. Valamit, amely sejtéseink szerint sorsunkat alakítja. Ennek a közlési vágyának a mozgatórugói közül, ki tudja, pontosan mikor, az önkifejezés kényszerítő létszükséglete tört az élre, s tartja mindmáig lelki pozícióját – de megőrzött két másik fontos tartalmat is: a szakralitással való kapcsolat-

teremtés igényét, és hogy sikerüljön. Az élet. Nem csak a vadászat. Ha magának az írónak nem is, legalább az olvasónak.

„Hány fényes lélek tépte el magát, / Virrasztott a sziv égő romja mellett, / Hogy tévedt, sujtott embertársinak / Irányt adjon s erőt, vigasztalást.” – írta Vörösmarty Mihály közel kétszáz évvel ezelőtt a *Gondolatok a könyvtárban* című költeményében. Azóta minden korszakfordulón fölteszük magunknak e kardinális kérdést: „ment-e a könyvek által a világ elébb”? És a lapok, folyóiratok által? – egészíthetjük ki mi, elszánt szerkesztők, ezt

Kettős magány - akril (60x50 cm), 2014

a kérdést. Egy olyan történelmi (és háborús) pillanatban, amikor az európai civilizáció újabb morális és gazdasági szakadék szélén egyensúlyoz – és egy olyan újabb technikai forradalommal a hátunk mögött, amelynek következményeképpen generációk nőhetnek fel a Gutenberg-galaxison kívül, a digitális univerzum bennszülöttjeiként sajátítva el szaktudást, műveltséget: ismét rend-

kívüli súllyal bír nagy költőnk örök érvényű kérdése.

De úgy gondolom, minden rosszkedvet és kételyt félretelva, hogy a leírt szavakban felhalmozott és megőrzött tudást igenis kamatoztatta az ember. S hogy a helyes útról idővel mégis mindig letért, arról nem a könyvek írói tehetnek. És nemcsak tudást, hanem megannyi sejtelmet, érzést, önmagunk megismeréséhez vezető kérdést, lelket

gyönyörködtető szépet, katarzist szülő drámát is beinjekciózott az irodalom az emberiség idegrendszerébe, erősítve szellemi immunrendszerét.

Ha mindehhez a legutóbbi években lapunk, az erdélyi Előretolt Helyőrség is hozzá tudott valamit tenni, akkor nem hiába dolgoztunk eddig. Akkor talán minden álszerénység nélkül kiírhatjuk 50. lapszámunk margójára: „Ez jó mulatság, férfimunka volt!”

novella

ANGYAL A SÍRON

Angyálnak születtem, és koraszülöttként jöttem a világra. A földi anyám szerint kész csoda, hogy életben maradtam, amikor ezt mondta, én mindig mosolyogtam, mert tudtam, hogy valódi csoda történt akkor. Az orvosok tehetetlenül álltak fölöttem, és azt mondták az anyámnak, hogy készüljön fel a legrosszabbra, mert szerintük a halál a legrosszabb. Semmit nem tudnak. Én minden ésszerű orvosi diagnózist és jóslatot megcáfoltam. Életben maradtam harminchárom évig. Emberi mértékkel nem éltem sokat, sőt azt lehetne mondani, hogy szinte végig bukdácsoltam.

Életem első részében ettem és aludtam, mint bármelyik kisgyermek. Játszottam, mosolyogtam, gügyögtem az angyaloknak, és meséltem az életemről. Amikor rossz dolgokat láttam előre, akkor üvöltöttem megnyugtathatatlanul, sokmillió csecsemővel együtt, akiket senki nem ért. Őlbe vettek, cumit tettek a számba, vagy anyám a mellét, de hiába. Emlékszem, az egyik nagyanyám babonás volt, azt mondta, hogy *megverődtem*. Akkor még mindent láttam, olyan korban még mindenki lát mindent. Aztán elfojtják bennünk, elhallgattatják a hangokat. Bennem nem lehetett, nekem mindvégig látnom és hallanom kellett, egész életemben.

Óvodába soha nem jártam, anyám úgy látta jónak, hogy vele kell maradnom. Így iskolás koromig sokat voltam öregek között, anyám gyakran rájuk bízott. Némelyiknek egészen halászaga volt. Mondtam is az egyiknek, hogy meg fog halni. Hozzá nem mehettem többet, látni sem akart, megsértődött, aztán hamarosan meghalt. Akkor még csak ötéves voltam. Hamar megtanultam olvasni, anyám végtelenül büszke volt rám. Az ismerőseink között az a hír járta, hogy furcsa vagyok, mert egyik alkalommal megláták, hogy egy madarat temetek éppen. Pedig semmi rossz nem volt ebben, megtaláltam egy madártemetet és eltemettem, aztán kiástam megnézni, hogy mi történik vele, mert nem láttam még a bomlás folyamatát. Meg voltam győződve róla, hogy mások is csinálják. Azt lehetetlennek tartottam, hogy senkit nem érdekel, hogyan nézünk ki majd a temetés után. Akkor orvoshoz vittek. Pedig nem voltam beteg.

A kezeléseim évekig tartottak, vizsgálgattak, volt, aki azt mondta, hogy a koraszülöttségemmel és a babakori oxigénhiánnyal köthető össze az állapotom. Kísérleteztek különböző gyógyszerekkel, de mindig kiderült, hogy nem használ. Képtelen voltam velük elfogadtatni, hogy angyal vagyok. Pedig mutattam nekik csodákat. Gyakran megtörténtek dolgok, amiket én előre jeleztem, de ez nem volt elég. Aztán már iskolába sem járhattam. Otthon tanultam mindenféle iskolai dolgot,

mindenből kitűnő voltam. Persze néhány gyógyszer bódító hatással volt rám, de mindig be kellett szednem. Anyám őrmesterként állt mellettem, és leellenőrizte, hogy valóban lenyeltem-e őket, miután egyszer rajtakapott, hogy az egyiket a nyelvem alá rejtettem, hogy később kiköpjem. Még most is érzem a számban a keserű ízt, ha rá gondolok.

Kezelések, tanulás, festés: erről szóltak a kamaszkorom mindennapjai. Anyám gyakran elhurcolt állatkertbe és különböző kirándulásokra, néha templomba is. Igaz, a templomban nem éreztem jól magam, mert mindig rám szóltak, hogy ne bámészkodjak, mert a papra kell figyelni, felállni, leülni, mert mindennek menete van. Én inkább a szobrokat és a festményeket nézegettem, és néha elmondtam a véleményemet is ró-

tizenhat évem alatt összegyűjtött, egyszerre borította rám. Ordított, káromkodott, azt mondta, hogy csajoznom, drogoznom, innom kellene, nem károkat okoznom. Hogy neki ez most mennyi pénzébe fog kerülni, és elege van belőlem, elvettem tőle az életét, a feleségét. Akkor jött az életem utolsó része. Tudtam, hogy mi következik, és megbocsájtottam nekik. Intézetbe kerültem.

Hiába kiabáltam, olyan volt, mintha egyre kevésbé hallanának. Minél hangosabb voltam, ők annál távolabb kerültek. Le-kötözve, begyógyszerezve ébredtem az új szobámban. Egy elég halvány neoncső pislogott a plafonon. Az ágy nem volt kényelmes, de el lehetett viselni. Csak feküdtem, és arra gondoltam, hogy ennél sokkal rosszabb is lehetne. Tudtam, hogy igaz-

Addig beszélgettünk művésztéről, tudományról, szinte mindenről. Néha a lányokat is emlegette, pedig mondtam neki, hogy angyal vagyok, nekem nincs nemem. Bár tudom, hogy férfinak születtem, de ez nem számít, nincs jelentősége. Olyankor legyintett, hogy megint a butasággal jövök, pedig milyen okos vagyok. Mondtam neki, hogy a nagymama hamarosan meg fog halni, ezen nagyon meglepődött, azt hitte, hogy valamelyik orvosnak ő említette, onnét tudom. Mondtam neki, hogy jártam a mamánál éjjel, beszélgettünk, de akkor a szobámba kísért.

Megint elkábítottak. A mama valóban meghalt hamarosan. Akkor anyám egy ideig nem jött. Kicsit hiányzott, de jól elvoltam. Olvastam, sétáltam, rajzoltam, részt vettem foglalkozásokon, és

Lőrincz P. Gabriella

is mondhatnám ezt úgy el, hogy a testhez láncolt ember megérthesse? Néha kevesebb gyógyszert kaptam, olyankor többet voltam ébren, és teltek a napok, új, unalmas szobatársak cserélődtek. Némelyeket kiengedtek, helyettük újak jöttek, de olyan is volt, aki meghalt, olyan is, aki magával végzett. Ezek a dolgok engem nem érintettek, minden úgy volt, ahogyan lennie kellett.

Aztán eljött az én napom is. Szóltam előre anyámnak, és az orvosnak is. Elmondtam, hogy ezzel nincs baj, mert angyal vagyok, és tudom, hogy mi fog történni. Akkor megint begyógyszereztek, alig tértem magamhoz. Azt ugyan nem tudtam, hogy milyen a halál, azt sem, hogy pontosan mi a menete, de nem féltam, és nem is volt mitől. Az egyik reggel nem ébredtem fel, vagyis abban a testben már nem.

Valami egészen új dolog történt, éjszakától hajnalig egy másik angyallal beszélgettem, mellettem volt, ahogyan én oly sokszor az idősök mellett. Mondtam neki, hogy nyugodtan magamra hagyhat, de ragaszkodott a szabályhoz, miszerint az utolsó lélegzetvétel mellett lennie kell. Teljesen semleges dolgokról diskuráltunk. Mondta, hogy még negyven napot itt kell töltenem az emberek között, de észre sem fogom venni. Ahogyan a nap első sugarai bekukucskáltak az ablakon, ő ellillant, és én egy új, könnyebb formát öltöttem. Hasonlított kicsit az angyalformához, de mégsem volt egészen olyan. Ha testem lenne, azt mondanám, hogy ugrándoztam vagy rohagáltam örömömben. Mint amikor a kutyáról leveszik a pórázt, szabadabbá váltam, lettem a testem kötelékeit. Rám zúdult minden emlék, minden szépség és jóság, olyan erős fény járt körül, amihez foghatót még nem éreztem. Bár mondta az angyal, hogy jó lesz, de azt nem, hogy ennyire. Végre az összes haldoklóval töltött pillanat is semmissé vált. Nem éreztem, hogy teher volt, csak most, hogy már nem viselem. Suhantak a napok, jobban, mint bármikor, azt sem bántam volna, ha ebben a létezésben maradhatok örökre. De tudtam, hogy innét is van tovább. Ha ennyire jó a halál, mennyivel jobb lehet tovább? Kiabáltam emberül, angyalul, a világ összes nyelvén, senkit nem zavart semmi, nem akartak csitítani, nem akartak bezárni, végre szabad lehettem. Nem volt megállás, szinte habzsoltam a halált úgy, ahogyan az életet sohasem habzsolhattam.

Halottak napja lett, és az emberek sírtak, emlékeztek, világítottak a temetőben. A síromra egy angyalszobrot is készítettett anyám. Ülök a síromon, a nevetésem angyalszobor mellett, és nézem a gyertya fényét, és én vagyok a legboldogabb halott.

Szakrális fények II. - linó (45x62 cm), 2020

luk. Egyszer az egyik mise után szóltam a papnak, hogy szerintem teljesen helytelenül ábrázolták Mihály arkangyalt, mert kicsit sem hasonlít rá a templomban lévő kép. Mondtam neki, hogy nézzen meg jól, mert én angyal vagyok, ilyen egy angyal, erre egészen felháborodott és nekiesett anyámnak. Anyám persze rögtön elkezdte magyarázni, hogy tévképzeteim vannak, angyalnak hiszem magam, és nagyon sajnálja, és ezer bocsánat. Többet nem vitt templomba, aztán sehová sem.

Az utolsó utunk egy kiállítás volt, szobrokat és festményeket néztünk, és a művészek is jelen voltak. Elbeszélgettem velük, és az egyik képet megpróbáltam kijavítani, ebből hatalmas botrány lett. Akkor az apám is leszidott, aki egyébként úgy élte a napjait, mintha ott sem lenne. Közösen vacsoráztunk, hétközben dolgozni járt, de szinte nem is volt része az életünknek. Amikor ez a festményes dolog történt, akkor megjelent. Minden dühét, amit a

ságtalan, amit velem tettek, tudtam, hogy tévedés az egész, de nem volt, akinek elmondhattam volna, és a fejemben a hangok is csöndesedtek. Attól féltam, hogy végképp elhallgatnak, mint ahogyan elhallgattak annak a sok velem egyszerre született gyermeknek a fejében is, akikkel régen együtt üvöltöttünk, mert láttuk a múltat és a jövőt.

Egy ideig egyedül voltam. Néha férfiak, néha nők hoztak gyógyszert, belém szúrtak különböző méretű tűket. Vizsgálni kezdtek, és soha nem szóltak egy szót sem. Olyanok voltak, mint a robotok. Mindig párban jártak, sosem egyedül. Aztán egy olyan szobába vezettek át, ahol már élt valaki.

Sétáltam az udvaron, és amikor anya meglátogatott, mindig az almaszínű selyemblúzáját viselte. Így akart bocsánatot kérni, azt hiszem. Próbáltuk megbeszélni, ami történt, de sosem lett jó vége. Egészen addig teljesen békések voltak a beszélgetéseink, amíg rá nem tért a tisztázásra.

nagyon sokat aludtam. Nem is tudom, hogyan lehet annyit aludni, néha tizenhat órát is. Álomban egyszer félrebeszéltem, vagy legalábbis azt hitték, pedig csak angyalnyelven szóltam. Máskor sosem hallottak még, ez volt az első alkalom. Nem is tudtam, hogy lehet hangosan angyalul beszélni, de úgy tűnik, hogy mégis. Azt gondolták, hogy rosszabbul vagyok, és amikor arról beszéltem, hogy hazamegyek, úgy értették, hogy szökni akarok. Pedig én az angyali otthonomról beszéltem. Nem tudtam már senkinek jót tenni, mindenki félreértett.

Behívták anyát, aki a mama halála óta egyre ritkábban jött. Erősebb gyógyszereket adtak, ezt akarták vele közölni. Éjjelente haldoklókhöz jártam, beszélgettem velük, amíg a testem az ágyban pihent. A haldoklókkal beszélhettem angyalnyelven is, ők már mindent értettek. Csak az idősekhez mentem, a fiatalokkal és a gyerekekkel mások foglalkoztak. De elfáradtam. Hogyan

PENTAPOLIS

(Részletek a *Halhatatlanok városa*, a *Jelentések a Lófej-köd nyolcadik bolygójára* és számos egyéb munkacímét viselő, soha el nem készülő regényből)

Szárász Miklós György

99.
Vannak helyek, ahol életem során órákat, napokat vagy hónapokat töltöttem, és ezek a helyek mintha különös jelentőséggel bírnának számomra. Nem a múlt, és nem is a jövő szempontjából. Talán csak azért, mert ezeken a helyeken a jelenlétem önmagáért, és csak nekem volt fontos, nem azért, amit csináltam vagy csinálnom kellett volna. A legtöbb esetben nem is csináltam semmit, csak jelen voltam. Valami megmagyarázhatatlan, titokzatos ragaszkodást érzek ezek iránt a helyek iránt. Ilyen például Granada. Az egész város, de leginkább a Darro völgye és az Albaicín, meg az Alhambra alatti nagy őspark V. Károly kútjával, a Plaza Nueva nagy szökőkútja a ráérősen mosakodó csavargókkal és lefetyelő kutyákkal, a Plaza de la Romanilla poros pálmái, alattuk a berber fűszerárusokkal és az állandóan paráználkodni készülő galambokkal.

105.
Hogy mi vonzott aznap éjjel a dóm ezeréves köveihez?

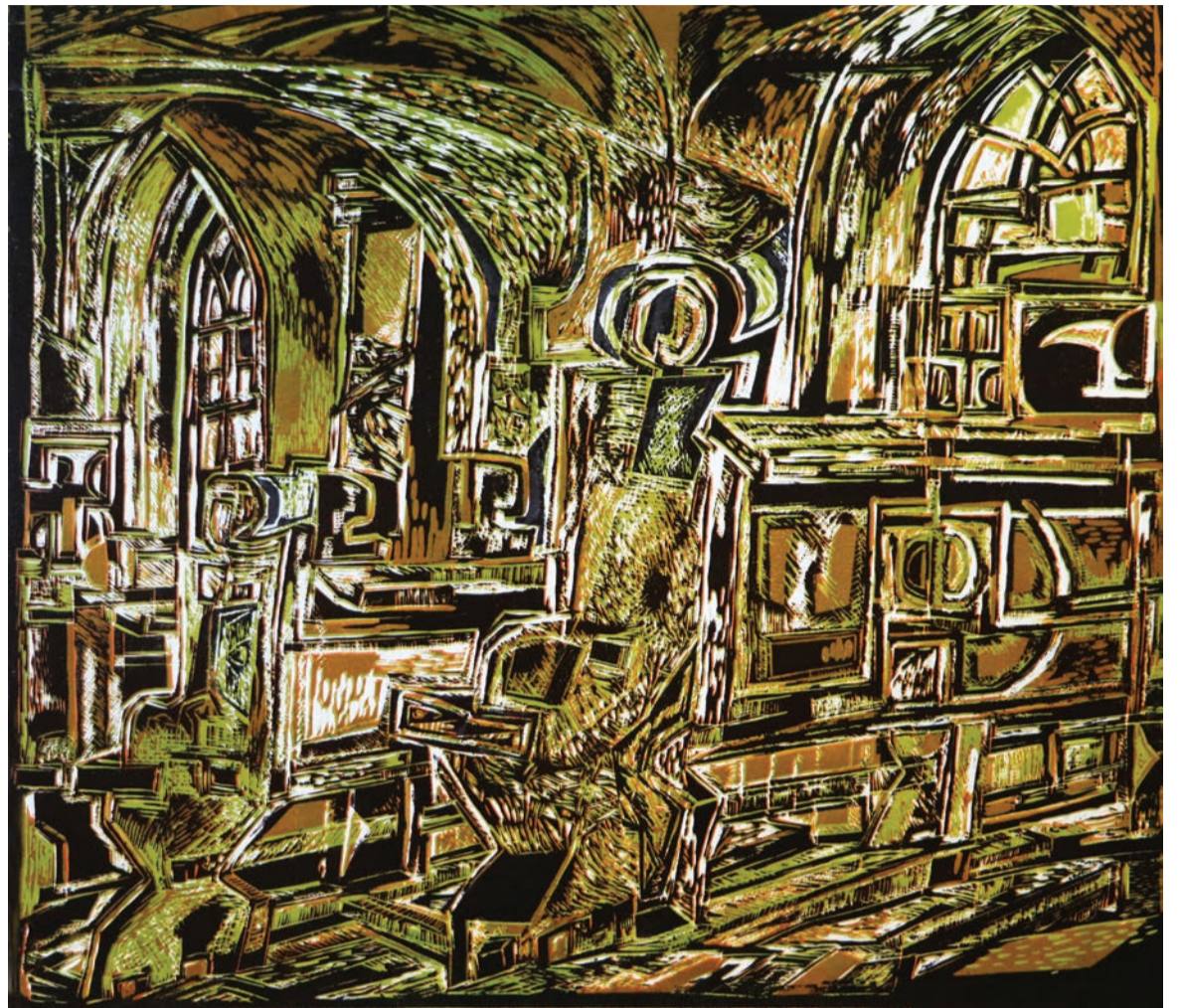
Ami máskor. Szeretem a biztonságot, az állandóságot, amit áraszt. Nyugi, ember, itt vagyok, semmi baj. Itt voltam tegnap is, itt voltam, amikor születél, amikor apád és nagyapád született, itt voltam, amikor Kolumbusz hajóra szállt. Nézd meg, tapintsd hatalmas köveimet, és ne idegeskedj.

Gyerekkorom óta eljártam a székesegyházhoz. Ha apám igazság-

talantul bántott. Ha elrontottam valami iskolai dolgot. Ha bukára álltam, ha rossz fát tettem a tűzre, és lelkiismeretfurdalás gyötört. A hatalmas, nyers kövek változatlansága, szemben a nagy fák, a hatalmas gesztenyék nyugalma. Mintha azt sugallták volna: „Mi egy rossz dolgot? Semmi. Kit érdekel a rohanó, mulandó világ?”

106.
Hunyorogtam, félkönyékre evickéltem, aztán törökülésbe tornáztam magam. Szép tavaszi reggel volt, napfény táncolt a falakon, a szobanövények poros levelein és a színes vízfestményeken, amiket a nagyapámtól örököltem. Reggelente ki nem állhatom a hideg padló poros érintését, most mégis kipattantam az ágyból, s lábujjhegyen a terasz ajtajához osontam. Nyoma sem volt az éjszakai párák nedvességnek. Süttött a nap, a park fái lombtalanok voltak, de az már nem a téli, viaszgáz, csörgős kopaszság volt, hanem rugalmas és hajladozó, az ágakon apró rügyek ültek, szinte éreztem, ahogy a kéreg rostjaiban megindulnak a nedvek, a kerin-gés, ahogy éledeznek a fák, és elkezdődik az évmilliárdok óta zajló körforgás a szilárd, ásványos mély és a lebegő, párák ég között.

107.
Ha hiszik, ha nem, meglepően könnyen megértettem, hogy kiválasztott vagyok. Tudják, miért?

Szárász Miklós György. Változat - linó (58x64 cm), 2020

Mert ha hitetlenkedve, szemüket lehunyva szép lassan elstogják a nő nevét, akibe évek óta szerelmesek, és azt kívánják, teremjen azonnal az ágyukban, és abban a pillanatban a hátuk mögött megnyikkan az ágy, nyösszen a matrac, és már a csönd állagából tudják, hogy nem egyedül vannak, valaki van a szobában, és akkor óvatosan belépnek az erkélyről, és a lány valóban ott fekszik az ágyukban, akkor minden kételyük tovaröppen, csakis az elképedés, a boldogság és hála marad, aztán pedig aggódás tör önökre, mert nem tudják, hogyan tovább, nem tudják, mi lesz, ha hirtelen felébred, megijed, dühös lesz, megundorodik... Mi lesz, ha egy életre meggyűlöli magukat?

De persze nem történik semmi ilyesmi. A lány alszik, egyenletesen szuszog. Van idejük végiggondolni, hogy ha ez mind igaz, nem álmom, akkor csak kívánniuk kell, és a lány nem ébred fel. De ha hagyják, hogy felébredjen, akkor sem ijed meg, mert csak kívánniuk kell, hogy ne ijedjen meg. Vagy ha hagyják, hogy felébredjen és megijedjen, akkor sincs baj, mert akkor majd azt kívánják, hogy nyugodjon meg gyorsan. De mindezt megelőzendőn azt is kívánhatják, hogy úgy ébredjen, mint akinek a helyzet természetes. Mint aki régóta, magától szereti önöket – tiszta, igaz szerelemmel.

116.
A véletlen segített? Nem tudom. Később sokszor végiggondoltam, hogy mi minden történhetett volna. Mert hogyan működünk? Ne

gondolj a fehér elefántra, figyelmeztetnek, és mi rögtön a fehér elefántra gondolunk. Mi lett volna, ha mindjárt elsöre azt kívánom – de hogy akarattal, csak úgy, véletlenül –, hogy semmisüljön meg az egész világ? Benne én is. Vagy ha az ötlük eszembe, hogy váljon sóbálvánnyá minden ember? És elfelejtem kikötni, hogy én ne. Mi történik akkor? Úgy maradunk, míg világ a világ? Autók egymásba rohannak, száguldó vonatok nyílnak a végtelenbe, repülőgépek szállnak robotpilótával, aztán sorra lehullanak, hajók úsznak a világtengereken, ütköznek szikláknak, futnak homokpadokra, lebegnek évtizedekig, míg végül az utolsó is elsüllyed, mondjuk, harminc év múlva, Alaszka partjainál? Atomeróművek hevülnek túl? Pulykák, pisztrángok égnek hamuvá a sütőkben, repedő tőgyű tehének bögnek kétségbeesetten, hintóba fogott lovak bokrosodnak meg, majd várják türelmesen, hogy lerohadjon róluk az istráng? Tüzek támadnak világszerte? Városaink, kórházaink, erőműveink, laboratóriumaink, hadi üzemünk gyulladnak ki és égnek porig sorra? Mi meg állunk dermedten, mozdulatlanul, míg el nem kopatják kővé vált szoboralakjainkat a forró déli és jeges északi szelek? Míg be nem temet minket falvainkkal, felhőkarcolóinkkal, gyárainkkal, vasútjainkkal, a földgolyót ragtapaszként pántlikázó aszfaltútjainkkal együtt a sivatag vörös pora? Mondják, ki kívánhatta volna akkor, hogy mégse, vissza az egész, bocsánat, tévedés volt? Ki protestálna értünk? Ki mondaná,

hogy valami jóvátehető történt, az emberrel valami értékes veszett ki az univerzumból?

De ne gondolkodjunk mindjárt galaktikus méretekben. Támadtak önző gondolataim is.

Mi lett volna, ha eszembe jut, hogy véletlenül sem szabad azt kívánnom, hogy mérges kígyók hulljanak a mennyezetről – amfetamintól örjögő kobra és csörgőkígyók –, de addigra már záporoztak volna, húsz mar meg egyszerre, és nincs idő, hogy elkívánjam őket, mert már lebénította az agyamat a mérge.

Nem ez történt.

Amikor kapiskálni kezdtem, hogy milyen helyzetben vagyok, szinte elszibadt az agyam. Nem meglódult, hanem lelassult. Mint az az ember, aki hatalmas folyóban úszik, és hirtelen megérzi az örvény hűvös érintését. Nem rémül meg, nem csapkod, nem tesz hirtelen mozdulatot, centiméterről centiméterre, óvatosan hátrál az éles hallású, világtalan szörny tártott pófája előtt. Tudtam, hogy kívánhatok. Jót és rosszat, kicsit és nagyot, aljasat és tisztát, okosat és baltát. Kívánhatok bármit, ami visszafordítható. Az első tudatos kívánságom az volt, hogy csak az a kívánságom teljesüljön, amit hangosan is kimondok. Hogy teljesült, abból tudtam meg, hogy a második nem teljesült, a harmadik viszont igen. Ugyanaz volt, mint a második, csak a harmadikat hangosan is kimondtam.

– Álljon meg az idő.

* éles, vékony hangon sírnak (tájnyelvi) (szerk. megj.)

vers

Király Zoltán

Az utolsó sürgöny

Bréda Ferenc emlékére

kedves Feri STOP arra gondoltam STOP
létrehozok egy emlékbizottságot STOP
minek feladata STOP márványtáblát állítani
STOP valamennyi vendéglátóipari egységben
STOP hol volt szerencsénk STOP a Golanía Magna
szellemi szövetségről STOP szakmailag egyeztetni STOP
az általad is kedvelt STOP hatékonyság kedvéért
STOP egyedüli tagja lettem STOP teljes többséggel
elfogadott döntéssel STOP az első körben STOP
a következő emlékhelyek mellett döntöttünk:

első tábla: Trei Păduchi (Három Tetű), második tábla: Jazz Club
harmadik tábla: Bogya, negyedik tábla: Heltai
ötödik tábla: Music Pub, hatodik tábla: Bulgakov
hetedik tábla: Insomnia, nyolcadik tábla: Ancora
kilencedik tábla: Prospero, tizedik tábla: Laguna

a márványtáblák szövege STOP ilyesmi lenne STOP
„Az idők során STOP e helyen is koccintott STOP
B. F. és K. Z.” az alkalmak számát STOP
az utókor számára is STOP érthető okokból STOP
nem tüntetjük fel STOP

várom tehát válaszod STOP
engem még sürget az idő.

novella

FARBA

Bíró János lógó orral baktatott befelé a dombtetőről, az erdő alól. Telefonálni ment ki, lejjebb, a házuknál nem volt rendes térerő, ha fel akarta hívni a testvéreit, csak így tudott érvényesülni. Régebb leveleztek, de annak egy hét is kellett, amíg megérkezett, aztán ahogy a mobil terjedni kezdett, átálltak erre. Igaz, a szolgáltatók nem kényeztettek el az ilyen eldugott, dombvidéki tanyasiakat: egyesek jelerősítőt szereltek fel a háztetőre, Bíró János megelégedett azzal, hogy kísértelt a gerince. Többnyire röviden telefonált, szerusztok, hogy vagytok no, s há jössztek-e haza? Skype-olni azért nem szoktak, mint a fiával, mert annyit a testvérei sem ücsörögtek gép előtt, hogy csak úgy elkaphassák egymást, időpontot egyeztetni pedig derogált. Maradt hát a hegyalji telefonálás sátoros ünnepeken, születés- meg névnapokon. Bíró János ennyit elegendőnek is tartott: kimondva, kimondatlanul, de azzal, hogy elköltöztek, kicsit leírta a testvéreit.

Sándor, a bátyja Közép-Erdély legnagyobb városában lakott, s nyugdíjazásáig elektromérnök-ként dolgozott. Korábban is ritkán, évente többnyire csak egyszer látogatott haza, de már második éve nem jött, megromlott az egészsége, a látása, nem szívesen vezetett hosszabb távokat.

Nővére, Márta a megyeszékhelyen lakott, mesterként húzott le negyven esztendő a ruhagyárban. Velük kicsit szorosabb maradt a kapcsolat, mert ők közelebb laktak, s valamivel gyakrabban jöttek vissza. Legalábbis régebb. Igaz, a sógor tősgyökeres városi emberként nem igazán találta fel magát a tanyán, csak ténfergett fel-alá, nem értette, a felesége miért kívánczik ide.

– No, Mártáék se tudnak jönni János-napozni... – mondta szomorán a feleségének, aki épp palacsintát sütött.

– S mért, no?

– Géza megint ágyának esött...

– Mostanába égyvégbe valami baja van...

– Lehet még nekünk is bajunk...

– Én mondtam örökkéig, hogy nem jó az a városi élet... Nincs levegő... – kezdte volna Mariska néni, de az öreg leintette. Tudta, ha teret ad neki, úgy belelovalja magát a témába, hogy a palacsinta látja kárát.

– Lassan az se lösz, akit meghíjak a névnapomra... – morfondírozott tovább.

– Kellött neköd megvénülni... lassan kihull mellőled mindönki... mindjárt csak én maradok...

Bíró János úgy nézett a feleségére, hogy értse: ez elég baj.

– Desági Andris égy, Izsák Domokos kettő, Máthé Dénős három... – kezdte sorolni aztán elhunyt barátait.

– Konrád Karcsi eljő legalább? – térítette vissza a felesége a névnapos témára.

– El. Hál' Istennek ő még jól bírja magát.

– No, akkor nagy multság nem lösz... Legföljebb ötszázégyezünk hármasha...

– Igön, ha bévöszünk!

– Bévösztek tű, kínotokba...

Bíró János erősen szeretett kártyázni. Vasárnap délutánként összeültek, ha nyár volt, a tornácon, ha tél, a jó meleg konyhában, s szenvedélyes filkó-partikat játszottak ötösben, gyerekkori barátaival, komáival: Izsák Domokossal, Máthé Dénessel, Desági Andrással, Konrád Károllyal. A makk filkó köt, segít a... például a sárga ász, ha éppen az volt a farba. Falu, kapaszkodj! Ki kivel van, csak a játék végén

derült ki, általában akkorra tartogatták a farbát. Mariska néni csak kibicnek engedték oda az asztal mellé, illetve, ha netán valamelyik nem tudott jönni, akkor kegyesen bevették helyébe. Ezért is viselte meg annyira komái halála: nem volt, akivel helyettesíteni őket, a fiatalabbak, ha voltak is, már nem kártyáztak, a filkópartik elmaradtak, Konráddal olykor hatvanhatottak kettesben, vagy ráfanyalodtak az ötszázegyre asszonyostól, de az öreg úgy érezte: nem az igazi. Gyakorta elmondta, szinte csak magának, hogy sok minden megváltozott a tanyasi életben, de ezt lehet a legnehezebben elviselni.

– Mekkora dínomdánomokot tartottunk régebb... Emlékszöl, te asszony?

– Hogyne emléköznék, vót úgy, hogy harminc embörnek főztem s szögáltam föl... választotta kissé epésen a feleség, akinek, ha korábban nem is, most vénségére kezdett fájni, hogy hasonló kaliberű Mária-napot sosem szerveztek.

Az öreg úgy tett, mintha nem értené a célzást, magát nem zavartatva folytatta:

– Vót úgy, hogy itthon vót Sándor családostól, mind a két gyermekivel, Mártáék is Gabikástól, ugyé innen Domokosék, Dénősék, Andrisék, Konrád Karcsiék feleségostól...

– S hát amikor még apád is élt, s kettőtöknek csináltuk a János-napot?!

– Az vót a jó világ! Mennyi embör odalött azóta...

A családban bevett szokás volt a János-nap megünneplése június végén, általában június utolsó vasárnapján. Így ment ez már Bíró János apja és nagyapja, de talán dédapja idején is. Valamiért a Jánosok nagyobb

becsben voltak, a többi névnapnak nem adták meg így a módját. Általában összetrombitálták az egész rokonságot, hazahívták a távolba szakadtakat, de jöttek a szomszédok, keresztkomák, illetve hívatlanul bárki, aki fel akarta köszönteni az ünnepeltet. Bíró János 1944-ben látta meg a napvilágot, idősb Bíró János és Bíró Eszter (született Pálfalvi) harmadik gyermekeként. 1942-ben született Sándor, '43-ban Márta, a három gyermek ekkoriban inkább kevésnek számított, mint soknak, de az édesanyjuknak volt János születése után még egy vetélése, aztán, talán a háborús megpróbáltatások, az utána következő nélkülözés miatt egy-kettőre meddő maradt.

Az, hogy belőle lett János, úgy alakult, hogy 1942-ben, kis idővel az első gyermek világra jötte előtt tragikus hirtelenséggel elhunyt Bíró Eszter apja, a nagyapására lelkesen készülő Pálfalvi Sándor, s az anya ragaszkodott hozzá, hogy a megszülető gyermek a nagyapja nevét viselje, ők ugyanis négyen voltak testvérek, de mind a négy lány. Férje szívta ugyan a fogát, de Eszter kiengesztelte azzal, hogy ne törődj, szülők én még fiúgyermeket neked, nem is egyet. Ígéretét végül csak részben tudta megtartani, leány után csak egy fiút szült még, a családban tartotta is magát a szóbeszéd, hogy amit asszony ígér, annak esetleg felét kell elhinni. Így történt, hogy anyai nagyapjukat nem ismerték a Bíró gyermekek, haláláról se sokat beszéltek, Bíró János csak annyit tudott, hogy a háború kitérése után újrászervezték a polgárőrséget, amelybe többnyire első világháborút megjárt, idősebb koruk miatt a második világháborús frontra nem vezényelt férfiakat verbuváltak, köztük a negyvenes évei közepén járó, még ereje teljében lévő nagyapját, akit egy lövészgyakorlaton halálos találat ért, a gyilkos golyó pedig állítólag

pont az egyik falubelije puskájából származott.

A Bíró gyermekeknek mégsem kellett nélkülöznie a férfitársaságot, mint oly sok családnak a háború alatt és után, mert ugyan az apjukat is besorozták, de csak 1944 júniusában (korábban nem, mert egyedüli családfenntartónak számított), ő azonban szeptember végén, a magyar hadsereg összeomlását látva, dezertált, szerencsésen elkerülte az orosz fogságot (puskájától megszabadult, civil ruhát szerzett, lopva, főleg éjszaka közlekedett), októberben már itthon volt. És ott volt férfinak a nagytata, idősb Bíró János is. Az első világháborúban egy repesz elvitte a jobb karját és a fél tüdejét, de az életkedvét nem: nagy munkát végezni nem tudott, de optimizmusával sokszor ő tartotta a lelket a családban, az unokák számára is ő volt a mókamester. A János-napi ünnepségeket is nagy lendülettel szervezte, összetrombitálva az egész családot, vicceivel, háborús történeteivel szórakoztatva őket. Ebbe nőtt bele a fia és az unokája is, aki, miután a nagyapja, majd az apja is eltávozott az élők sorából, szinte hivatásának tekintette a János-napozást. S mi tagadás, élvezte is. Amíg volt kivel.

– Te itt siránkozol, hogy nem verődünk éssze elegen a névnapodra, de vajon Jancsi fiunknak van-e, aki annyit mondjon odakünt, hogy Isten éltessön? – korholta Mariska néni a férjét.

– Az az ő baja, mért mönt el... – sötétült el az öreg tekintete. – Ha itthon vóna, köszöntenék tisztósséggel, s mindönkinek jobb vóna...

– Úgy no, hát megint ide lyukadunk ki?

– Hát hova lyukadnánk?

Mikor látta, hogy a felesége erre nem mond semmit, Bíró János nagyot szusszant, s elfordult. A konyhakredencből kivette a kártyapaklit, kiment a tornácra, s szórakozottan keverni kezdte a lapokat.

Kút - pasztell (50x70 cm), 2015

vers

Karácsonyi Zsolt

A szél Kairóban

Amikor először jártam Kairóban,
nem értettem, miért nem fejezik be,
öt emelet vagy huszonöt,
minden épület befejezetlen.
Este a szállodateraszról
forgószele ragadtott magával
egy labirintus mélyére, ahonnan
halandónak nincsen menekvés.
Befejezetlen labirintus, a tervezője
így nevezte. Ezért lehetek köztetek.
Ezért nem fejezem be itt sem.

Képzőművészet

HOGY LEHETŐLEG NE FELEJTSENEK EL MÁR ÉLETÜNKBEN...

Bálint Tamás

– beszélgetés Székely Géza grafikusművésszel –

Grafikus, festőművész, könyvillusztrátor, művészetpedagógus, költő, művészetszervező – sorolni is nehéz, az viszont biztos, hogy Székely Géza művészetének minden ágára jellemző a spontaneitás-megszerkesztettség, fegyelm-játékosság kettőssége.

– Mikor mutatkozott meg először a tehetsége, mi történt azelőtt, hogy hatodikos gimnazistaként édesapja elvitte Kosztándi Jenőhöz?

– Óvodásként szívesen rajzoltam, s e szenvedélyem a későbbiekben is megmaradt, olyannyira, hogy gyakran még az osztálytársaim munkáiba is, azok kérésére „beavatkoztam”. Így figyelt fel rám környezetem és édesapám, aki hatodikosként, a nyári vakáció kezdetén elvitt Kosztándi Jenő festőművésznek a kézdívásárhelyi Vigadó udvarán lévő műtermébe, az „inycsiklandó” olajfestékillatot árasztó, titokzatos „bagolyvárba”.

– Ezt követően hogyan alakult a pályája?

– A nyolcadik osztály elvégzése után a híres-neves marosvásárhelyi Művészeti Líceumba felvételiztem, tulajdonképpen az itt töltött négy év jelentette a művészettel való „eljegyzésemet”. Nem is csoda, hiszen kiváló művésztanárok palléroztak bennünket. De ilyen irányba mozdított maga az iskola és a város légköre is. Gondoljunk bele, hogy milyen hatással lehetett a Kultúrpalota aurája, ahová szabad bejárásunk volt, ott részesültünk szakoktatásban, de ott kerültem „testközelbe” a szimfonikus zenével, a színházzal, a magyar festészet nagyjaival is (Ferenczy Károly, Hollósy Simon, Nagy István, Nagy Oszkár, Glatz Oszkár és mások).

Érettségi után jött a katonaság, időközben háromszori próbálkozás Kolozsváron a festészeti karon, míg negyedszerre felvételt nyertem a grafika-rajztanári szakra. Kiváló tanáraink voltak (Feszt László, Florin Maxa, Ioan Horvath Bugnariu, Ioachim Nica), mégis az akkori kommunista rezsim beárnyékolta diákveiniket, a második tanév második félévétől megszűnt a magyar tannyelvű oktatás is az egyetemen.

Államvizsga után Suceavára helyeztek, feleségemet, Székely (Cseh) Katalint (magyar főszakkal) pedig a Tulcea megyei Girliciuiba. Nehezen sikerült elérnünk, hogy a felsőháromszéki Torján taníthassunk, ahol öt év alatt (gyertyafény mellett, fűtetlen osztályteremben) gyermekekből és felnőttekből álló, hetven-nyolcvan fős balladakört szerveztünk, Arany János műballadáival, valamint csángó népballadákjal jártuk a környező falvakat.

A megcsinálás öröme, gyötrelme

– Legkedveltebb műfaja a rézkarc, de monotípiák, linómetszetek, akvarellek, pasztellek, olajképek egyaránt részei művészi eszköztárának. Mi ihleti meg, hogyan dönti el, melyik technikához nyúljon?

– Pályám elején inkább a festészet, a színek világa nyűgözött le, majd egyre inkább elbűvölt a grafikai technikák gazdag tárháza, kifejezésbeli lehetősége. Az elsődleges grafikai eljárás számomra a rézkarc, ma is ihletadó, éltető erőt jelentenek Rembrandt, Kondor Béla, Baász Imre rézkarcnyomatai. Ugyanakkor évek óta megerősítést adnak a Derecskén szervezett grafikai alkotótáborok, illetve tagságom a szép hagyományú, kiváló grafikusokat felvonultató Grafikusművészek Ajtosi Dürer Egyesületében. A rézkarc mellett, különösen az utóbbi időben, egyre inkább „ráharaptam” a hidegtűkarc ízére, zamatára. De gyakran élek a linómetszés nyújtotta kifejezési lehetőségekkel is. Részben annak hatására is történik ez, hogy az Apáczai-líceumban a képzőművészeti tagozatos tanítványaim ilyen irányú pallérozása elégtelt, örömet jelentett.

Képeim „melegágyát” többnyire a látványelvű pasztellrajzaim, akvarelljeim, tusrajza-

im vagy monotípiáim képezik, illetve ezek műtermi körülmények közötti továbbvitele, továbbgondolása, átértelmezése, érlelése és a sokszorosító grafika formanyelvére történő átültetése. De akár egy versmotívum is kipattanthatja a „szikrát”, vagyis a közvetlen élményszerűség jelenléte nélkülözhetetlen számomra. A használt technika általában menet közben, az alkotási folyamat láncolatában kristályosodik ki. Nagyjából a munkáim fejlődési iránya, „kontúrt öltése” is tevőlegesen, tapasztalati úton történik. Számomra ugyanis a megcsinálás öröme, gyötrelme jelenti a műtárgy létrehozásának élményét, a visszajelzést.

– Könyvillusztrációknál miképp közelít a szöveghez? Hogyan kezdődött az irodalommal való szoros kapcsolata?

– Aránylag kevés könyvillusztrációs megrendelést kaptam, viszont rendszeres külső munkatársa voltam a Napsugár és Szívárvány gyermekfolyóiratoknak.

– Érdekes kettősség, a képekben való alkotás mellett szavakban is képes nyomot hagyni. Illusztrálja is a saját verseit, esetleg saját képei ihleték-e már írásra?

– Első verspróbálkozásaim gyermekkoromból valók, majd ez hosszú időre kimaradt, bár sok verset betéve tudok, manapság is megtanulok, esetenként akár nyilvánosan is előadva, ha a helyzet megkívánja. Másfél évtizede ismét hatalmába kerített a versírás, lelki „gyógyszert”, szellemfrissítést jelent, persze, csak ha bekopog a múzsa. A magam számára, bújára-örömeire szántam őket, de Németh Júlia közvetítésével eljutottak próbálkozásaim Lászlóffy Csabához, aki a *Tetőnben* közölte belőlük. És persze, volt eset, hogy valamely festményem, grafikám jelentette a versírásához szükséges „meditációs objektumot”, volt úgy is, hogy megálmodtam a verset. Verseim illusztrálására viszont idáig nem is gondoltam.

Nyitottság, derű

– Több évtizedes pedagógiai pályát tud maga mögött, hogyan látja az utánpótlást? Hogyan működik az alkotás és tanítás kettőssége?

– Megmosolyogtató lehet, de többet tanultam a tanítványaimtól, mint ők tőlem. Nyitottságot, derűt, hogy az osztály ajtaján kívül kell hagyni a gondjainkat, mivel ez teszi lehetővé a neveléshez szükséges légkört. Irigylésre méltó a gyermeki spontaneitás, őszinteség, az ebből sarjadzó formaképző felszabadultság, játékosság. Ekképpen általuk is közelebb jutottam az őskori barlangfestészet, a neolitikumi sziklafalfestészet, valamint Picasso, Paul Klee, Joan Miró, Vajda Lajos, Korniss Dezső, Anna Margit, Kondor Béla alkotói módszerének, világotértelezésnek feltáráshoz.

Számos tanítványom festőművésszé, grafikusná, szobrászá, könyvillusztrátorra cseperedett, hírnevet, elismertséget szerezve. Sokan kiváló óvónők, tanítónők, tanítók lettek, akik fontosnak tartják a vizuális nevelést. Tehát a szükséges emberforrás a folytatáshoz adott, immár az oktatási rendszer megértő háttértámogatására lenne szükség, hogy a kalogathia nevelési eszmény értelmében a művészeti pallérozás a gyermekek testi-lelki-szellemi fejlődésének alapja lehessen.

– Milyen alkotásokon dolgozik, hol találkozhat a közönség a műveivel legközelebb?

– Az utóbbi időben a csernátóni Ika Képzőművészeti Alkotóműhely tevékenységeinek (alkotótábor, tárlatok, gyermekek nyári rajziskolája, művészeti rendezvények, körutak, tematikus pályázatok) megszervezése köti le figyelmem. A csernátóni „öst” is sikerült felújítanom, illetve az

istállót műteremmé alakítanom. Tehát nincs már akadálya, hogy a szülőfalumban önmagam számára is dolgozhassak, másokat vendégül láthassak. Mindez a tavaszi-nyári-őszi időszakra vonatkozik, a hideg beálltával inkább a kolozsvári műtermem képezi „főhadiszállásomat.”

Pillanatnyilag három hidegtűkarcra dolgozom. Terveim közt szerepel a nyár folyamán a homoródszentmártoni, derecskei, nagyzerindi alkotótáborokban való részvétel. Jó volna a közeljövőben ismételtlen egyéni tárlattal bemutatkoznom, ne csupán az általam is szervezett csoportos tárlatokon szerepeljenek munkáim.

– Szállóigévé vált az egyik mondása: „Némelyek úgy elmennek önmaguk mellett, hogy még vissza sem köszönnek.” Székely Gézát ez a veszély bizonyosan nem fenyegeti, de mik a tervei a távolabbi jövőben?

– Bizony, ezt ma is így vélem. Talán azzal a kiegészítéssel, hogy lassanként megöregedve, az ember hajlandó még a saját árnyékának is köszönni attól való félelmében, hogy már életében elfelejtik...

Szeretném, ha teljesülne az IKA alkotóműhely szellemi marogója mentén megszületett, öt évvel ezelőtti álmom: egy csernátóni kortárs képzőművészeti képtár, ahol helyet kapna az IKA alkotótáborokban létrejövő, egyre gazdagabb képgyűjtemény. Hiszek ebben, mivel olyan elszánt, a község kulturális emelkedéséért vállvetve küzdeni tudó és akaró emberekkel működhetnek együtt, mint Rákosi Árpád polgármester és Ágoston József kultúrígazgató, könyvtáros. Nem is beszélve a falu milderre fogékony közösségéről!

* családi örökséget (székely)

SZÉKELY GÉZA grafikus, festőművész, könyvillusztrátor, művészetpedagógus 1958-ban született Alsócsernátonban. Tanulmányait Nagy Pál, Bordi Géza, Török Pál, Hunyadi László, Molnár Dénes és Feszt László keze alatt a marosvásárhelyi Képzőművészeti Líceumban és a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán végezte. Grafikai sokszorosított és vegyes technikákban készülnek, legkedveltebb műfaja a rézkarc. Könyveket illusztrál, verseket közöl. Tavalyi nyugdíjazásáig közel negyven évet tanított óvodától egyetemig. Fontosabb elismerések: a magyar Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Alkotói Ösztöndíja (2001), Szentendrei Régi Művésztelep Alapítvány Ösztöndíja (2004), Makói Nemzetközi Alkotótábor szakmai díja (2004), MROE Emlékplakett (2011), Magyar Arany Érdemkereszt (2012), EMKE Szolnay Sándor-díja (2013), Mentor-díj (2014). Oktató-nevelői munkássága elismeréseként idén vehette át az Emberi Erőforrások Minisztériumának Pedagógus Szolgálati Emlékérmét. Átfogó életművét egyéni és csoportos kiállítások során Kárpát-medence-szerte láthatta a közönség. A Barabás Miklós Céh, a Romániai Képzőművészek Szövetsége, a Grafikusművészek Ajtosi Dürer Egyesülete és a Festőművészek Mednyánszky László Egyesülete tagja. Az Erdélyi Magyar Művészetpedagógusok Egyesülete alapítótágya és szakirányítójá. A kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceumban működő Apáczai Galéria elindítója, bő két évtizeden át kurátora. A csernátóni IKA (Ika Képzőművészeti Alkotóműhely) művészeti irányítója és egyik szervezője. Kolozsváron és Csernátónban él és alkot.

DÉMENOTAR (RÉSZLET)

„Isten mindenben jelen van”, mondta Démenotar nagyanyja. „Jelen van a kapuszárnyban, a szénában, labdában, könyvekben, a ház oldalában, bármiben, és onnan mindent lát.” „Akkor bennem is, itt belül?” kérdezte megszeppenve Démenotar, és kis mellkasára tette a kezét. „Csak akkor van benned, ha beléd költözik”, nézte a szigorú öregasszony az unokáját. „De megkereszteltek”, mondta a nyolcéves gyermek, „az nem azt jelenti, hogy Isten befogadott?”

„A pap is ember”, rázta meg a fejét nagyanyja. „Ember öntötte rád a vizet, akkor is, ha az Isten felszentelt szolgálja. Ki kell érdemelni, hogy Isten beléd költözzön, különben a pokolba kerülsz.”

Templomból jöttek, felfele baktattak a köves, poros úton. A gyermek nem értette, miként lehet a ház oldalában, de még a játékszerében is ott az Isten, de benne, aki él, mozog, és éppen miséről jön – nincs. Az sem volt teljesen világos előtte, miként lehet kiérdemelni, hogy beleköltözzön, de abban sem volt biztos, akarja-e, hogy az a valami megfoghatatlan, valami félelmetes, irdatlan egyáltalán beléje költözzön. Eszébe jutottak a képek, melyeket a pap mutatott hittanórán, s melyeken elkárhoztak égtek a pokol tüzeiben. Jeges rémület járta át a testét, teljesen ledermedt.

„Gyere”, rángatta nagyanyja a kezét, de Démenotar mozdulni sem bírt. Pontosan olyan érzés lepte meg – és erre világosan emlékezett –, mint hatéves korában, amikor megpillantotta a játékrakétát egy gyártelep udvarán. Csúszda volt a belsőjében, de ezt képtelen volt tudomásul venni, hiába mutatta az apja; nem, ő meg volt győződve arról, hogy atombombát lát. Napokig rémálmai voltak, napokig a világ pusztulását siratta. Aztán elvitték a csúszdát, a téli ünnepek közeledtével a kisváros parkjában állították fel. Nézte, ahogy a zajongó gyerekek sorba állnak, csak hogy csúszhassanak a rakéta belsőjében csigalépcső-szerűen csavarodó szerkezeten. „Gyere, fiam, megmutatom”, rángatta a kezét az apja, mire ő rémült sírással tiltakozott. A következő pillanatban vérző fejű, ordító gyerek tűnt fel a rakéta alsó részén, miként kiderült, a csúszda tartószerkezete egy rossz hegesztésnél eltört, felhasította a gyerek koponyáján a bőrt, kevésen múlt, hogy nem hatolt a csonton át az agyába.

„Gyere”, rángatta nagyanyja unokája kezét, aki abban a pillanatban életében először viaskodott a halál utáni félelemmel, és a halál állt győzelemre. A megmozdulás, a suta lépések egymásutánisága mit sem segített a félelem oldódásában. Túlvilági lények, angyalok, ördögök, démonok viaskodtak lelkében, holott ő, Démenotar csak a nyugalmat szerette volna. Homályos volt ez a gondolat, úgy derengett át a bibliai lények viaskodásán, mint félhold sápadt fénye az erdő sűrűjében rejtőző tisztásra. Nyugalom. Hadd ne legyek én Isten tétje, Isten se legyen a tétem, létezzek, értem ne harcoljanak, nem akarok sem mennybe, sem pokolra kerülni, futott át a gondolat rajta akkora tisztasággal, erővel, hogy beleborzongott, de ez a borzongás már a jobbik fajtából való volt.

Beléptek a kapun, melyben a mindent látó Isten rejtőzött. Démenotar dacosan emelte fel a fejét, ahogy elmentek a ház nyugati oldala mellett, melyben szintén

ott rejtőzött Isten, és úgy érezte, egy ilyen hatalmas lénynek mégsem illik az emberek után leselkednie. Ha ő, Démenotar akkora hatalommal bírna, szívesebben játszana egész nap, kutyát, macskát tartana, sokat olvasna, fára mászna, éretlen gyümölcsöket enne, amíg csak meg nem fájdulna a hasa. Nagyanyja elengedte a kezét. „Siess, hozz egy kas fát”, mondta. „Nagyapád mindjárt hazaér, morgós lesz, ha nincs meleg ebéd. Estére csirkepaprikás lesz. A ruhádat össze ne mocsold, a fahordás után átöltözzöl.”

Rakta a kosárba a fát. Sziszegve kapott az ujjához, amikor vastag szálla szaladt a húsába, a vége kilógott, így ki tudta rántani. Vér folyt az apró sebhelyből. „Ha bennem lenne Isten, az is így folyna ki

Tíznel is több vödör víz kellett a cseberbe, mire elkészült, szakadt róla a verejték. Az utolsó vödörből jókora bögrével ivott meg, a hideg víz késként metszette a torját. Ahogy vitte a vödört, megtántorodott, beleesett a cseberbe. Nagyanyja pillanatok alatt az udvaron termett, szitkozódva segített neki kimászni. „Gyorsan öltözz át”, ütött a fenekére, terelte a ház felé. Démenotar dideregve, szótlanul tűrte, hogy az öregasszony lerángassa a ruháit, érdes törülközővel törölje szárazra. Mozdulatai durvák, kíméletet nem tűrtek voltak. „Tüdőgyulladást kapsz, aztán nézhetem magam”, kiáltott rá többször is nagyanyja. Hallgatott.

Mikor felöltözött, átsuhant valami borzongás rajta. Ebben a pillanatban meg-

Mezőmadarasi motívum - pasztell (70x50 cm), 2014

belőlem? Vagy csak a lelkemben létezne, ami nem kifolyik az emberből, hanem elszáll, mint a szellő a virágos rét felett?”, kérdezte magában, észre sem véve, hogy némelyik szót hangosan is kimondta.

„Siess azzal a fával”, hallotta nagyanyja hangját. Az öregasszony hétköznapi ruhában, késsel a kezében tartott a baromfiudvar felé, rövid ügyeskedés után elkapott egy tyúkot, ott helyben elvágta a nyakát, hogy kifolyjon a vére. Démenotar hányingert, rémületet, sajnálatot érzett. Bevitte a fát, a tűzhely mellé helyezte, majd ő is átöltözött. Kezébe vette Fekete István Tüskevárját, a kertbe indult. „Előbb húzz vizet”, csattant háta mögött nagyanyja hangja. „Töltsd fel”, intett az öregasszony az udvar közepén elhelyezett cseber felé, „hadd legyen, amiben mosakodni”.

verték a kaput. „Ida lesz az, nyisd ki neki”, küldte az öregasszony, „felássa az első kertet”. Volt valami enyhülés a hangjában, de édeskeves ahhoz, hogy a nyolcéves gyermek feszültségét oldani tudja. Nem mert Ida szemébe nézni, félt a cigányoktól, amióta egyszer a kapuban álldogált, és két, a boltba tartó cigányleány elkapta, hogy összeviessza csókolja. „Eszem a lelked, milyen drága gyermek vagy”, kiáltották közben. Érezte füstös, verejtékes, vonzó kipárolgásukat. Kevés félelem támadt benne, de ahhoz éppen elég, hogy bemenjen az udvarra, s elmondja nagyanyjának, mi történt. Az elsápadt. Hátrament az istállóba, leakasztotta az ostort. „Nagymama”, rémült meg a gyermek. „Hallgass, és gyere velem!”, parancsolta az. A kerítés résein leselkedett az útra, szorongatta az egyre jobban síró

Miklóssi Szabó István

unoka kezét. „Hallgass már!”, ripakodott rá. „Csak annyi a dolgod, hogy elmondd, kik voltak. Annyit sem bírsz meg?” A gyermek elhallgatott. Érezte szíve dübörgését, életében először.

„Ők voltak”, mondta aztán.

Nagyanyja kirángatta a kapun, majd az ostorral ütegelni kezdte a cigánylányokat. „Adok én nektek, ha még egyszer tisztességes ember gyermekéhez nyúltok!”, kiabálta közben. A lányok szitkozódva, kacagva szaladtak az úton. „Egye meg az unokáját”, kiáltották. Démenotar, hogy a vénasszony elengedte a kezét, a kapu mellé kucorodva sírt a rémülettől. Nagyanyja lihegve jött vissza, vitte be az udvarra. „Egyedül többé ki nem mehetsz”, parancsolta rá, pedig milyen szívesen olvasgatott a kapu előtt, nézte az elmenő embereket, állatokat.

Hát nem nézett Idára, Ida meg túl öreg, túl elvászott, túl sok verést kapott az urától, túl sok gyermeket szült és temetett ahhoz, hogy egyáltalán törődjön vele.

„Megjöttem, ténsasszony. Ruha kéne, egy csepp dene. Ennem es adhatna.”

Denének az egészségügyi szeszt nevezték a faluban. Nagyanyja töltött belőle egy öblös pohárba a cigányasszonynak, aki azonnal felhajtotta.

„Ide teszem az üveget, hallja? De meg ne részegedjen itt nekem, maradjon az urának es, mert több nincs a házban. Egyre nehezebb szeregni. Fogja az ásót, az első kertet kell... Lesz ebéd, ruha is. Te mit látatlankodsz itt?”, förmedt az unokájára.

Démenotar fogta a *Tüskevárt*, a hátsó kertbe ment. Diófa árnyékában kezdte olvasni a könyvet, egyszerre megfeledkezett Istenről.

Estére rosszul érezte magát. Éjszaka aztán magas láza lett, mentővel hozták be faluról a városi kórház sürgősségi osztályára. Hallucinációi közt Isten emlegeti, sír, könyörög, jajgat. Édesanyja mérgesen néz a nagyanyjára, az csak hűvösen annyit jegyez meg: „Biztosan sokat olvasott az árnyékban.” Majd hozzáteszi: „Nem való a sok olvasás a gyermeknek. A gyermek mozogjon, dolgozzon, különben soha nem tanul becsületet.”

Démenotar tüdőgyulladása súlyosnak bizonyult. Hetekig viaskodott angyalokkal, démonokkal, cigányokkal, Istennel. Olykor Ida denéjét varázsitalnak hitte, könyörgött érte az anyjától, mert így magába szívhatja Istent. Az végül kékre festett vizet adott neki. Máskor az ostort kérte, hadd verje el Istent, mert ilyen nehéz terhet rótt rá. „Mindenholt ott van, nem bírom elviselni”, jajgatta. „De beteg azért vagyok, mert nincs bennem.” Az orvos szigorúan nézett az anyjára: „mivel etetik ezt a gyermeket?”, kérdezte, s az riadtan vette észre, hogy nem is hárríthatja a kérdést, mert akkor az anyját keveri bajba.

„Túl sokat olvas”, rázta hát meg a fejét.

„Nem való a bosszúálló Isten egy ilyen érzékeny gyermeknek”, mormogta az orvos, miközben a sztetoszkópot Démenotar hátára nyomta. Arca lassan felderült. „Most már köztünk marad.”

„Hála Istennek”, mondta az éppen betoppanó öregasszony.

Lánya alig bírta elfojtani a könnyeit. Karjába vette a lázas gyermeket.

„Ida a halál”, suttogta az. „Megment a pokoltól és mennytől.”

Nagyanyja elsápadva fordult ki a kórteremből.

Gál János

A formák triumphusa

Örvendjete, ti olvasók, ti mind,
Adyt meg Kosztolányit gyászolók,
Akik szenvedtek olvasáskor untalan,
S akiknek elnyomás a posztmodern!

Itt jőnek legelől imperiumunk légiói,
sok száz marcona hexameter, nagy hőseposzokban
edződött veteránok, ezek vitték el Akhilleuszt
pajzsaikon, hephthémimerész-dárdák a kezükben.

A menet közepén a győző,
Iuppiter fia, hadvezérünk,
hippónakteusok fogatban,
lobog éjféketén sörényük.

Tizenkettős, mentés, szép Zrínyi-huszárok,
a lovuknak ej, de hogy szól a patájok!
Szép lányok, tudom én, csak erre vártok,
anyák, jobb, ha minden lányt mostan bezártok!

és leghátul kullognak
a Margó menti csatában legyőzöttek
a fényes birodalmat dúló barbárok
rabruhában íme a szabadversek
megköpdösi őket a tömeg
várja hogy a rabszolgapiacon
kedvére válogathasson belőlük

Zenét, italt, táncot mindenkinek!
Olvassatok vidáman, mert megint
Szabad! Ne várjatok, csak éljete
Vele, győzött a rend, a régi rend!

Eszteró István

A jégember

Ötzi, a jégember alpesi völgyben
vadászott épp vadászterületén,
mikor pár nyílhegy érte ülepén,
fel sem jaidult, már leteperték többen,

hogy elkobozzák a vadkant és őzet,
a gyógymohát, a rügyet és a gyömbért,
miket nevének gyűjtöget, fagyöngyét,
ameddig ellátsz, mind okkupált körzet

ősi jussnál ősi belyegzővel,
s a láthatáron fellobbanó máglya
pár rángatózó karú éljenzővel

se felkelő nap, otthonod kap lángra,
felordított erre Ötzi egyszer,
hogy belefagyott szívébe a gleccser.

Gravitáció

Tudtad, hogy Rómától nem messze,
a Rocca di Papán alig túl
kocsid a lejtőn felfelé gyorsul
a Föld vonzóerejét kicselezve?

Hol atomfizikus, de csőlakó
is megbámulhatja, hogy a palack
a magaslaton nem le, felszalad
könnyedén, hogy el sem kapható?

Ha elejt egyszer markából a tér,
kapaszkodj szívós gyökerű szavakba,
magad alatt vagy fölött, csak beszélj,

amíg a hangszalag el nem szakadna,
szólítsd anyádat, Istened, a szó
köldökzsinór és gravitáció.

Bánkövi Dorottya

Végjáték

Parancs. A fogasról egyet lekaszt.
Tükör elé lép. Az én szememmel
látja magát, és még egy kört rendel
helyette az a bizonytalan kamasz.

Ismételgeti: „nem reagál, felel.”
Izzadó kéz a zsebben. A tavaszt
betörte a nyár, bélyeget ragaszt
az idő szemére, s forrón rálehel.

Harmadik felvonás, utána péntek.
Lám, a kényszerek szereposztása.
Kígyózó sorokban egyforma évek.

Csend. Felkapja fejét a sугásra:
„Csak ne mondd ki, az nem baj, hogyha érzed.”
Végjáték. Lassan kihűl a kása.

Papp Attila Zsolt

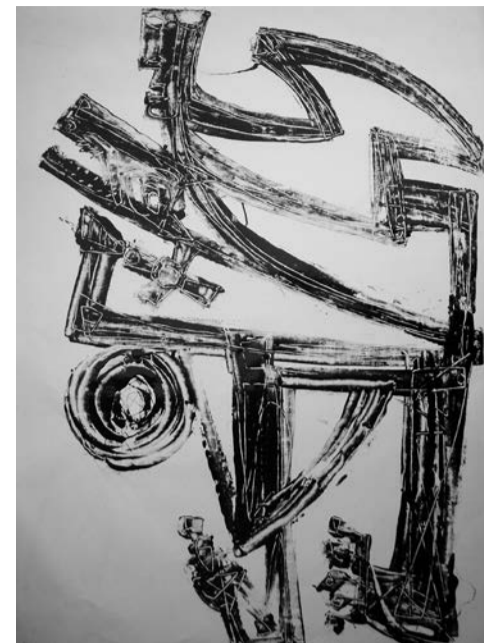
Nem dédelgetik halálukat

Azokhoz szeretnék csatlakozni, akik
még tudják, hogyan kell elhagyni egy
szobát. Akik emlékeznek, milyen egy
megáradt folyó, amint közeledik.
Akik látják, milyen közönyös irántunk
egy magára hagyott kert, és egykedvűen
hallgatják a pengék suhogását felette.
Felismerik az éppen elmenőket,
de nem ragadnak be az útvonalba.
Nem dédelgetik halálukat, bár az
egyetlen, ami igazán az övék.
Azok közé tartoznék, ha lehet,
akik érzik, hogyan kell belépni egy
kertbe, ahonnan eltávoztak mások.

Sorok egy becsukódó könyvből

A harmadik világháború előtti
utolsó este egy másik kertben ért,
kilátással a közeli hegyekre.
A hegyek maradnak meg legtovább,
kontúrjaikat vesztik, és útra
kelnek a sötétben észrevétlen.
Lélegzik az udvar, emelkedik
kétoldalt a pára – oromdíszek
egy antikizáló homlokzaton.
A pavilonban összetapadva
rángatóznak szerelmes árnyak egy
magunk mögött hagyott életből.
Dohányfüst száll a hűvös ég alatt,
odabenn, az ablakon túl pereg
egy némafilm a családtagjaimmal.
Ha nem lennének itt a gyerekek,
legszívesebben kiülnék veled
arra a padra, és ott várnám meg,
míg ránk omlik a súlyos éjszaka.
Felszívódnánk a talajban, mint a
holtak, időnkét megelőzve, de
hogyan találnának meg vándorló
emlékeink a lampionok alatt?
Mondanék valamit, sorokat egy
lassan becsukódó könyv lapjairól
– mindez ilyen magától értetődő.

Porszívóztam otthon, arra gondolok,
szépen, alaposan kitakarítottam
a lakást, minden a helyére került
végre. Félelmek, árnyékok, álmok,
egy sem rekedt a sarokban. Vége
a hülyeségnek, lányok, hazamegyünk.

Az ordas visszahull II. - Sziveri János ürügyén, monotípiá (100x70 cm), 2015

Keszthelyi György

A mester

Körülveszik és behálózzák
a vonalak. Ebben az útvesztőben
álma egy fehér lobogó,
holnap talán a betűk járatán
köt ki egy másodosztályú vagonban.

Sosem felejt, gyűjti az emlékeket,
a sötét szobák síri szavait
rendezgeti, időnként leporolja,
olyan az egész, mint egy bélyegalbum.
Aztán rágyújt a lámpafényben.

Mezítláb jár a falu sarában,
meleg a sár, forró a déli parlag,
mindig azt keresi, aki épp elment,
ami nincs, az boldogítja,
az ő békéje lánc, szöges nyakörv.

Körülveszik a fekete barmok,
közöttük bóklász a sikátoron,
szűk szobában várja a kidolgozatlan
krisztusi gyolcs, vérét hullatja rá,
aztán felszegezi magát a falra.

Romhalmaz

Grippék és Gripenek
egymással versengő
bósz hadosztálya
aljasítja az alkotást,
apró betűk óvóhelyein
húzza meg magát a dallam,
a veszteség búskomor
visszhangja zeng
a háztetők színpadán.

Zsibongó nappalok
gyaluforgácsai
röpködnek szanaszét,
riadt éjszakák
vérvörös szirmai
mint falról lehulló
kalendáriumok
kopott évszámai
burjánzanak a romhalmazon.

A centrumban böglyök és
lomha darazsak raja
bőfög és töfög, harcra kész
zsoldosok isszák a likvort,
az agy sara bokáig ér,
közben az aggastyán
gyulladt szemhéja csukva,
ujjai közül a csikk
a gáztartályra hull.

dráma

legalábbis köreinkben.
Kétlem, hogy van bárkinél is,
vagy hogy akad egy korty itt benn.
JANKÓ
Tégy próbára, drága néni!
ELSŐ JAVASASSZONY
Víz.
MINDENKI
(Szörnyülködve, méltatlankodva) Víz?

Tanácsztalanul néznek egymásra, egyesek kutakodnak a szobában.

TÖBBEN
Víz... Víz, az nincs.
PALKÓ
Egy korty vízen múlik hát e drága ember nyomorúsága?
JANKÓ
Megállj! Megvan. Van víz.
TÖBBEN
Hol? Hol?

Jankó fölemeli Lehmann boroskancsóját.

JANKÓ
Hát ebben.
PALKÓ
De hisz abban bor van.
JANKÓ
No de milyen bor van?
PALKÓ
Hocca ide!
Mégkóstolja, fintonog.
PALKÓ
Ez bizony nem magyar bor. Alsó-ausztriai löre.
JANKÓ
Hitvány, vizezett labanc bor. De én elválasztom a bort a víztől... A bor marad, a víz kiömlik... (Kiönt egy jó adag vizet.) A fele víz... Édes néném, itt a hiányzó elem.

A javasasszonyok befejezik a csodaszer keverését. Bekenik Lehmann, aki kidugja a lábait és a karját a dunyha alól.

PALKÓ
Hurrá, hurrá. Túl vagyunk hát a nagy ijedségen. Vigasztaljuk meg holtra rémült barátunkat. Elsősorban töltsenek neki rendes bort. (Lehmannak ismét a kezébe nyomják a boroskupát.) Most pedig jöjjön a barátunk tiszteletére rendezett multság fénypontja!

Hét gyönyörű, lenge ruhába öltözött boszorkány lép be, egyikük kiemelkedően szebb a többinél. A zenekar búvájos, szerelmes dallamokat játszik. A boszorkányok körbetáncolják az ágyat.

BOSZORKÁNYOK
Hozzát vezetett az utam,

mert te vagy a kicsi uram!
Tiéd a becsem is,
tiéd a csecsem is.
Más úré a szív és lélek,
de hát úgysem az köll néked.
Ami köll, az minden itt van,
barangolhatsz a csalitban.
Domb felett a köldököm,
domb alatt a harmatom,
csicsonkázni az ösztökön,
csak farkalj már meg, vadbarom!

A mondóka alatt a legszebb boszorkány meglököltetve Lehmann, közben levetkezik.

FŐBOSZORKÁNY
Tied vagyok, amíg bírod,
kicsi pinám lesz a sírod.
Fogd meg a csecsemet,
markold meg becsemet,
a hajam betemet,
szerelmem eltemet,
ne kérdezd nevemet,
ne kérdezd nevemet.
PALKÓ
Isten hozott, jó kapitány, Magyarországon! Mi most elbúcsúzunk, de ne feledkezz meg rólunk. A szeretőd itt marad hajnalig, és jó magyar bort is hagyunk neked a kancsódban, ne kelljen az oszt-rák lőrére fanyalodnod.

Búcsúzóul eléneklik-eltáncolják a Magyarországot, Erdély hallj új hírt! kezdetű dal első és utolsó két strófáját, közben az egész díszes társaság kivonul a színpadról, kigurítják a boroshordót is, melyből előtte megtöltik Lehmann korsóját. Csak a Főboszorkány marad, aki Lehmannon lovagol.

MIND
„Magyarország, Erdély, hallj új hírt!
Melyet régen hogy az tokos birt,
Már ideje, hogy felszerkenj,
Puskát, kardot rozsdától fenj,
Dobszóra ülj lóra!

Német, én most csak emlegetlek,
de rövid nap megfenyegetlek,
mert látom, hogy nincsen hütöd,
amit ma szólsz, holnap ütöd,
más nyélben, rossz jelben.

Ám menj pokolban most apáddal,
mit keressz itt köztünk lánc-fáddal?
Porciónkkal ha laktál jól,
egyék varjak ki hasadból!
Távazzál s kárhozzál!”

A Főboszorkány ráomlik Lehmannra, beborítja a hajzuhatagával. A fény kialszik.

vers

Böszörményi Zoltán

El nem küldött levél Salvatore Quasimodónak

Tünődve nézed: szállnak
a levelek s a darvak;
a szorongás és az elvágyódás
kéz a kézben.
Siracusa napfürdette dombjain,
a szótlán olajfák alatt,
egy férfi ókori légiaikra emlékezik.

A riadt parton lelkes szél inal,
megvilágítja a lélek dúcait.

Ruhád könnyű
zöldje itt van előttem a villámok fényében
figyelő növények között,
felettük a néma éj golyosa lobog.
Észre sem veszed a villanást,
a titkok narancsillatú petárdái
a tenger nyugtalan hullámaiba zuhannak,
sisteregnek.

A hirtelen támadt ködben
mint szentjánosbogarak
fényfonálon függenek a szavak,
a visszhang forgószele észrevétlen
a bánat lombjaiba fészkel magát.

A levegő szomorúságtól terhes.

A szív hallgat,
meg sem rebben.

vers

Király László

Túlhosszú vers

Mikor a láthatáron megjelent
vörösnnyakkendős gyerekkor reggelén
a békeharcosok pompás serege
élén a legfelszántabb verekedőkkel,
élén a legfaszább vívóbajnokokkal,
féktelen habzó szónoklatokkal
és a duplaszájú s-tollú poétákkal,
tízkefével fel-fel-feltörekvő
legeslegesleg katonáival – –

– még az igazak is elkábultak
a dicsőség cirkalmazott, díszkapus
ígéreteitől és vastagon bűvölő
bukszáitól.

„A béke harcosainak seregében” – írta
Tompá László költő, magasba emelve
örökké komor tekintetét az udvarhelyi
búskomor őszben... – –
– de mégis, inkább Horváth Imre bácsi,
a későbbi örökifjú Nagyváradon vagy hol,
egy Körös-parti cukrászda ihletett és
cirmos teraszán, némi lelket adó
konyakokkal-rumokkal bratyizva,
jól megnyomva teremő ceruzáját és
büszkén fogadva – most és bármikor! –
egy főszerk. elvt. felemelő szárnyas szavait,
kérését és sokat ígérő ajánlatát,
egyenesen az Utunktól, direkt Kolozsvárról,
a Szentegyház – bocs: Március 6. – utcából:
„Szükség van Rád mindig, Imre! Szükség
a tankönyveinkben, s mindenütt. Írjál!
Hadd szavaljon Téged Irénke Tordán
– Emlékszel Irénkére? Hogyne emlékeznél! –
és Régenben, Vásárhelyt, Szeredában,
Gyergyóban, s persze Váradon! –
és mindenütt szerteszép hazánkban!
S hadd faragják a mi derék fiaink
épp szavai nyomán, a Béke kardjait!
(Bicskával, fűzfából a legegyszerűbb!)
De csak ha jól megtanulták a leckét, és
álmukban is felmondják bátran s lelkesen
az eReMPÉKÁBé tagjainak hibátlan névsorát!

S ahogy írod – vagyis írtátok. Írjuk! –:
„Ne mondd: hogy ünnep van vasárnap.
Ne mondd: ma épp ebédre várnak...”
Jól tudjuk, Imre, nincs kifogás! Csak
halál van a háborús uszítókra!
És ne feledd: Tito ma már nem elvtárs. Marsall –
az imperializmus láncos kutyája.
A jugoszláv népek véreskezű hóhéra!
S éber is légy: Pauker Anna s Luka László
már nincs a válogatottban. Imre, ne igyál!
Lebegjen előtted: MÁR Lukafalva sincs”.

„A béke harcosainak seregében” –
Imre, ez egészen felemelő.
Halál a jobb-és baloldali elhajlókra (is)!
Legyen – van! – mit szavalni tűzről pattant
unokáinknak is dicsfényes vénkorunkban,
amikor, ahogy mondtam... Szóval, csak így tovább!

Amikor tehát Mi harcba szállunk a világ-
békéért, kő kövön, szív szíven nem marad.
A háborús uszítók bele kiontva.
Beszakadt dobhártyák, kifordult szemek
– úgy kell nekik! –, mikor a láthatárokon
– Imre! – MI MEGJELENÜNK.

Bárhogyan száll már az idő – nekünk repül.
Hiába homályosul az obsitos emlékezet,
mindörökre legjobb lesz és győzedelmesebb
– említettem már! – a somfa kard.
Elvt. üdv., Imre! Horváth elvtárs, előre!

Ui.:
És ha mégis Tompa írta, s nem Te –
annyi baj legyen!!!

* Az ősi Lukafalva nevet 1952-ben Dózsa Györgyre változtatta a román kommunista hatalom azután, hogy Luka László (románul Vasile Luca), a faluval amúgy semmilyen kapcsolatban nem álló pénzügyminiszter kegyvesztetté vált. (Szerk. megj.)

novella

MÉG SZERENCSE, HOGY

Nekem csak ne mondja senki, hogy időskori elbutulásban szenvedek. Egész életemben ettől félttem, egész életemben erre készültem. Elolvastam minden cikket, tudok róla mindent, de legfőképpen azt, hogy kell kivédeni.

Ez itt például a lányom. Na ugye, nemhogy felismerem, hanem mindenre emlékszem vele kapcsolatban: de nem ám csak a régi szép időkre, amikor kisbaba volt, és majd megettük, úgy szeretttük, hanem a tegnapi napra is. Szóval ez sem elbutulás, mert az elbutulók legfeljebb a régi időkre emlékeznek, ha egyáltalán. Én meg: na ugye. Imádom, hogy mindig hófehérben jár, az én szépséges kicsi lányom. Egész kiskorától kezdve vonzódott a fehérhez, de tegnap is vonzódott, szóval nem csupán a régi dolgokra emlékszem, mint – épp az imént! – említettem.

Milyen aranyos, most is megetet. Persze, tudnék én magamtól is enni, de olyan jólesik a gondoskodás, akkor meg miért ne. Az idejéből kitelik, otthonról dolgozik, ezért is vagyok nála.

Szia, aranyom, milyen szép vagy ma is. Nagyon jól áll neked a fehér, mondtam már? Mondtam. Nos, nem lehet elégszer mondani.

De visszatérve az állítólagos elbutulásomra.

Először is: amíg az ember tud rá reflektálni, addig ugye nem uralkodott el rajta semmi. Erről eszembe jut Csáth Géza, aki éppen – egyebek mellett – elmeorvos léte nem vette észre magán az eluralkodó elmebaj jeleit. Bizony, ott kezdődnek a bajok, amikor az ember nem látja magát, képtelen magára reflektálni. De én képes vagyok, lám, most is magamról beszélek a magam baja kapcsán, ennél több önreflexió a posztmodern irodalomban sem volt, bassza meg.

Másodszor pedig: én treníroztam az elmémet arra, hogy mi várhat rá... Nem hagytam csak úgy megtörténni magammal. Mivel olvastam, hogy az agymunka serkenti az elbutulás elleni küzdelmet, egész életemben keresztrejtvényeket oldottam. Emlékszem, John Cleese milyen jópofán írja le a Graham Chapmannal folytatott egyik találkozását, melynek során egyebek mellett kitöltöttek egy keresztrejtvényt, majd miután elváltak, ő felszállt a vonatra, talált egy újságot, ugyanazzal a rejtvényvel, és ott helyben emlékeztetve kitöltötte, ráadásul két perc alatt: az utastársak legnagyobb csodálatára, persze, hogy milyen okos. Imádtam azt a fickót, és lám, erre a sztorira is milyen

jól emlékszem, pedig több mint negyven éve olvastam.

Aztán pedig: verseket tanultam meg. Faludy Villon-átírásai voltak a kedvenceim, még ma is tudom őket, az őszi sárban már magamban járok, s lábam nyomában a Kaszás üget, hajam deres lett, és az utcalányok másnak mutatják már a mellüket, akármikor végigmondom, bazmeg, ezt a verset annyira szerettem, hogy sokszor sírtam, miközben egyedül a sötétben recitáltam magamnak.

De a legfontosabb mégis a Jurassic World volt: a fiam kedvéért kezdtem el játszani, ez egy ilyen dinoszauruszos pontgyűjtőtűtős, etető, csatázós játék, és hát a drága fiam, aki szintén imádja a fehér ruhát, és a lányommal szokott bejönni a szobámba, nagyon kedvesek, és nagyon helyesek, szépek, bizony, szóval a fiam kezdte játszani, de aztán rabja lettem én is, és milyen jó, hogy így történt! Elképesztő szintekre jutottam benne, szerintem egy idő után már csak én játszottam egyedül az egész világon: a csaták egyszerűek voltak, de nagyon gyorsan és nagyon sokat kellett közben fejszámolni. Fej-szá-mol-ni, érted. Négy és nyolc közötti pontot osztottunk minden körben szét, és lehetett

őket használni a három-három ellenfél-dinó támadására, de védekezésre vagy akkumulálásra is a következő összecsapáshoz, és bizony ez számtalan lehetőséget adott az életpontok fogyása, a tartalékolás és a támadási pontok exponenciálisan növekvő 1,20-as szorzója vonatkozásában, arról nem beszélve, hogy a támadóérték aszerint változott, hogy növényevő küzdött-e húsevővel, pteroszaurusz hullóval, vagy ezek bármilyen más kombinációja működött. Hihetetlennek tűnhet, de minden egyes csata más volt, mégis voltak mintázatok, észre lehetett őket venni és felhasználni, csak ész kellett hozzá. És nekem volt eszem, na meg persze van is, szinte éreztem és érzem, ahogy pörögnek az agykerek, és pörgetik ki maguk közül az Alzheimer rozsdaporát, nap mint nap.

Így teltek az évek, pedig sokan kárhoztattak érte, és néha én is haragudtam magamra, amiért fontosabb dolgok helyett játszom ezzel a hülye játékkal, szóval így telt el az élet, a lélek immár készen áll, de a test erőtlenné lett közben, még szerencse, hogy így vigyáztam az eszemre, mert lám, mind megvan, jól is néznék ki elbutulva itt. Köszönöm neked, drága Jurassic World, hogy megmentetted az öreg napjaimat,

Nagy Koppány Zsolt

köszönöm a játékfejlesztőknek, akik az egyszerű, mégis zseniális, már-már sakk-összetettséggű csatározásokat kitalálták, köszönöm azoknak, akik mégsem zavartak el a játszótérről, munkahelyről, az otthonomból, mikor játszani támadt kedvem, illetve nem is kedvem, inkább készítenem, hiszen vigyáznom kellett az eszemre.

Az eszemre, ami tessék, megmaradt, minden kortársam nyálázó hülye és öntudatlan öregember, én meg, a játéknak és mértékletes életmódomnak, továbbá óvatos előrelátásomnak és elmentreiről szóló köszönhetően íme, itt vagyok, íme, remekül, íme, nem beteg és/vagy elmeroggyantan. Bizony, így basztam ki ezzel a hülye kórral!

Köszöntöm, főorvos úr, az osztályunkon, akkor talán kezdjük ebben a körteremben. Ó itt Nagy Koppány Zsolt, tíz éve lakik nálunk, teljesen demens, magában motyog naphosszat, folyik a nyála és maga alá csinál. Állítólag híres író volt a maga idejében, de hát ki nem az itt minálunk, ugyebár... Kedves bácsi egyébként, folyton mosolyog, és néha nagyon büszke a ráncos kis pofijára. Ugye, ugye, Zsolti bácsi, ilyenek vagyunk mi itt szépekén?! Na de haladjunk, kérem.

vers

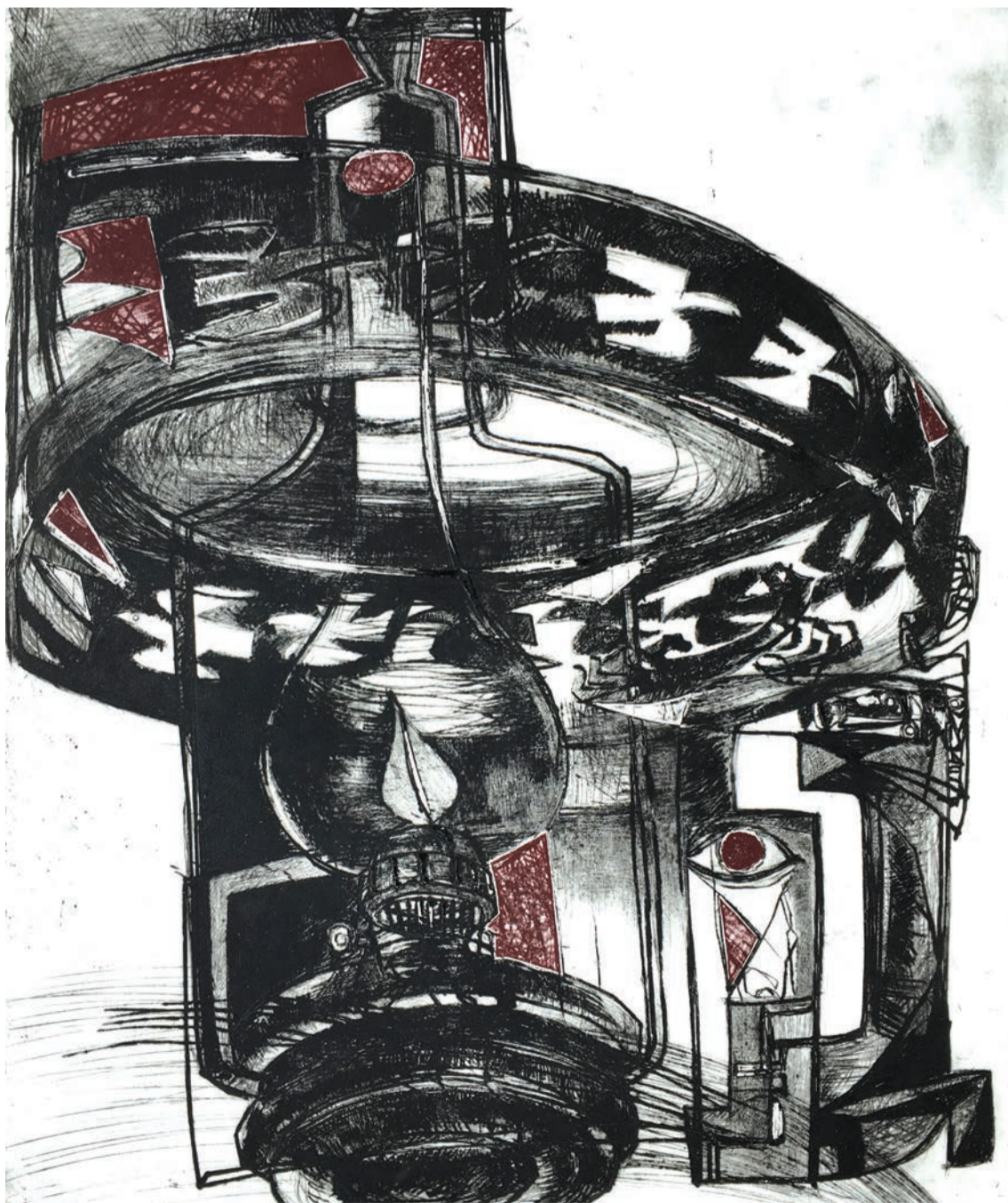
Iancu Laura

Napszakok esti kérdéssel

a züllesztő zúrzavarban
lélegzeteként felriadok
egyetlen szava nem tiszta
a fényes fekélyes Sátánnak
a Halászbástya alatt
a Szabó Ilonka utcában
utamat keresztezi
Mansfeld Péter zuhanása
lábam földhöz szokott
a földet járja ma is
de a szemem a szemem megmaradt
fekete-barna kerete Arcodnak
veszem észre azt dúdolom magamba'
otthonom lesz az Isten háza
ez hitem jövő idejű monda
a csorda hamarosan megérkezik a Kánaánba
s a magunkfajta barbárokra hull
széles útjának labanc pora
lázadó volna ki térdel éppen
hallgasson akit megdöbbsen Isten

Szükségállapot

neked mondom fehér falnak dölve
(belülről templom kívül Rózsák tere)
járnak hozzám holdevő hajnalok
jövőre új rügyekből
új virágok nyílnak
ma még láncot kötök Krisztus
szögelt lábára
lyukas a szíve vérzik
jobb volna neki ha maradna

Áthatások I. - hidegtű, 2017

Noszlopi Botond

Oldás

szeretném elszívni a fájdalmadat,
ahogy föld szív be nedvet,
ha nyár van s tűz le rá a nap.

szeretném elnyelni a félelmeidet,
ahogy fekete lyukak
nyelnek el üstökösöket.

szeretném elúzni a haragod,
ahogy jó hírek üznek
befészkelődött bánatot.

s szeretném visszahozni a szerelmet,
ahogy egy kacatot
mutat föl kincsként a gyermek.

Partizánok

Fej-fej mellett, így ballagunk,
úti célunk a semerre.
Ablakokból kinéznek ránk,
két megkopott sihederre.

Kapualjban egy virágszál,
szájában is margaréta.
Üdvözljük nagy vigyorral,
mi két marha langaléta.

Utca végén megroggyant kút,
a tövében hűsebb kicsit.
Nézd Joachim, nézd a kezem,
olyan üres, a mindenit.

Üres volt és az is marad,
mondja ő, és kacag rajtam.
Minek jöttem hát eleddig,
velem mindig csak a baj van.

Dehogy van baj, dehogy is van,
vigasztalna jó barátom.
Mások házat építettek
s benne lógnak a csilláron.

Igaza van, láttam ezt is
célkeresztben, puskám csövén.
Amit tudok, talán annyi:
mit megettem, az az enyém.

Így vesződünk, két mihaszna,
s nekivágunk dombnak, rétnak.
Mögöttünk, mint távolodunk,
a holt falvak összeérnek.

Elviselhető határok

Minden alszik (rózsa, meg rózsabogár),
s mi éber, zsibbadó ajakkal figyeli a csendet,
túri a beszüremelő fényt,
lág, teli szájjal ízlelgeti otthonát, a békét.

És szállingózik odaát a pernye,
elalél túlhevült színeiben a város.
Míg ülök én – a megfigyelő –,
távol izzó parazsaktól, bajtól.

Elhiszem, hogy nem is érint
mélyebben e messzi tivornya.
Itt nyugalom van, bólogat az eperfa,
de ingerel tompán mégis az álom.

AGENT PROVOCATEUR

Király Farkas

Cluj, 27. auguszt 1922.

Kerthelyiségben ülök, a Vilma teraszán. Megfigyelést végzek. A megfigyelésem tárgya Oláh Ferenc/Francisc színművész, a helyi magyar társulat színésze. Másodlagos megfigyelést is végzek egyúttal a művészársaságról, amelynek körében jelenleg tartózkodik.

Oláh Ferenc/Francisc ideértemkor már meglehetősen kaptos volt, a pincérektől tudom, hogy jelentősebb mennyiségben szokott konyakot fogyasztani.

A beszélgetés diszkrétan folyik.

17:42. Oláh Ferenc/Francisc feláll székéről, mint aki pohárköszöntőt vagy beszédet szándékozik tartani. Jegyzem.

– Barátaim, vigyázzatok! Vigyázzatok ám! Mert ha nem vigyáztok, jó emberek jóvoltából úgy össze fogtok esküdni, mint a pinty. Úgy látszik, nekünk, magyaroknak, már ha akarunk, ha nem, össze kell esküdni, mert a sziguranca nem hajlandó tűrni, hogy mi itt nyugodtan éljünk, és nem hajlandó beletörődni abba, hogy mi az állam ellen legalább évente egyszer ne konspiráljunk.

(Rám néz, és rám nézve marad.)

– A sziguranca, úgy látszik, egész összeesküvő és irredenta alosztálya van, és bár mi nem szeretünk denunciózni, de figyelmeztetjük a belügyminisztert, hogy igen félős, hogy ezek az urak addig játszanak agent provocateur-ösdit, amíg egyszer csak tényleg valami bajt csinálnak. Az ellen, hogy a sziguranca itt irredenta propagandát üzzön, már mi, magyarok is élénken tiltakozunk, mert amit a magyaroknak nem szabad, azt ne szabadjon másnak se.

(Integet nekem. Megemelem a kalapom, azzal intek vissza. Kiteszem az asztalra a füzetem, lássa, hogy jegyzetelek.)

– Íme a legújabb eset, barátaim. Épülünk belőle. Tegnap reggel beállított hozzám egy szobalányruhába öltözött nő, és előadta, hogy ő Ditrói Mórtól jön, Budapestről, és egy különös megbízása van. Én csak bámultam, mint Bálám számara. A csinos nő erre elővett egy ezüstműből készült medaillont, és letette elém. A medaillonban két üveglap között valami föld volt, és rá volt írva, hogy ez az a föld, amelyért apáid vére folyt. Ahhoz képest, hogy tucatmunka, nem is volt igénytelen a bizsu. Majd előadta, hogy egy olyan névsorra volna szüksége, akiknél ilyen medaillonokat el lehetne helyezni.

(Oláh Ferenc/Francisc leül. Már kissé részeg. Nagy hangon folytatja. Valószínűleg azért, hogy én is halljam.)

– De, barátocskáim, én rögtön átláttam a helyzetet. Azonnal kiutasítottam a szobából a nőt. Akit szerintem sokan jól, nagyon jól ismertek, barátaim. Nem más ő, mint a Veres Mária nevű, gyenge erkölcsű és mindenre kapható kolozsvári leány. Fenéket jött ő Budapestről! Helyi kurva, akit a sziguranca megvett. Na de, és most figyeljtek, barátaim: érdekes megjegyezni, különösen arra kért engem, hogy a medaillont lehetőleg a Magyar Színház tagjai között próbáljam elhelyeztetni. Ebből könnyen megállapítható, hogy akik Veres kurva Máriával a véres magyar földet hordoztatják körül, a Magyar Színházban szeretnének összeesküvősdit játszani. De, barátaim, hát ezek a drága titkosrendőrök miért küldenek egy műkedvelőt a profeszionálisok közé? Veres Mária, a sziguranca agent provocateur-je és drámai hősnője meglehetősen rosszul játszik. De az is lehet, hogy a rendezők rosszak.

(Ismét integet nekem. Bólintok.)

*

Cluj, 30. auguszt 1922.

Jelentés: sajtókiadvonatolás az *Ellenzék* mai napi számából, 3. old.

„Oláh Ferenc tegnap délelőtt háromnegyed 12-kor elment dr. Bian Jenő (Eugen – tőlem) sziguranca-főfelügyelőhöz, és bejelentette a medaillont kínáló nő különös látogatását. Dr. Bian megnyugtatta, hogy az eseten mélyen fel van háborodva, hogy alantas hivatalainak már több ízben szigorú rendeleteket adott ki, hogy agent provocateur-ökkel ne álljanak szóba. Ezek az agent provocateur-ök csak gyengítik azt az épületet, amelyet ő felépített.

Oláh Ferenc dr. Bian sziguranca-főfelügyelő szavai után megnyugodva távozott annak szobájából. Az ajtóban, ami-

dőn kilépett, éppen Fehérvári Mátyással, az ismert és hírhedt agent provocateur-rel találkozott össze. Nem tudjuk, Fehérvári mit keresett ott, éppen azért ezt csak úgy melleleg jegyezzük meg.

Érdekes az egész ügyben még az, hogy amidőn munkatársunk Veres Máriát a kora reggeli órákban felkereste, Veres Mária kijelentette, hogy a szigurancaval egyáltalán semmiféle összeköttetésben nincs, és semmiféle sziguranca-detektív neki a medaillon elhelyezésére megbízást nem adott.

– Figyelmeztetem – szölt munkatársunk –, hogy Oláh Ferenc ma délelőtt önt Biannak feljelenti.

– Mondja meg Oláhnak – felelte erre Veres Mária –, hogy jó lesz, ha befogja a száját, mert a torkára forrasztom a szót.

Megkérdeztük Veres Máriát, hogy kik azok a hatalmaságok, akik mögötte állnak, s akik női kezének egy intésére azonnal hajlandók torkot forrasztani. Veres Mária erre ismételtén kijelentette, hogy ő sziguranca-detektívvel nem áll összeköttetésben.

Most jól figyeljünk. Oláh Ferenc háromnegyed 12-kor indult el Bian sziguranca-felügyelőhöz. Körülbelül negyed 1 órakor állt szembe Biannal. Na most. Fél tizenkettőkor Almásán sziguranca-detektív sürgősen kereste Oláh Ferencet a Magyar Színháznál. Amikor megkérdezték tőle, hogy miért keresi Oláht, kijelentette, hogy „valami medaillon-ügyben”. Vagyunk bátrak a következőket kérdezni: honnan tudta meg Almásán detektív, hogy Veres Mária Oláh Ferencnél járt, és hogy Oláh Ferencz Biannál jelentést akar tenni?

Ez a legújabb magyar összeesküvés ügy legújabb hadálása. Magyarok, ügyeljtek, mert ha nem vigyáztok, akár akartok, akár nem, össze fogtok esküdni. S akkor ülhetek ti Jilaván, és Fehérvári a sziguranca előszobájában. És hogy a két ülés közt milyen különbség van, arra nem szükséges még külön a figyelmezteteket felhívnom.”

*

A medaillonos inszINUÁCIÓT leállítani javasolom. Továbbá javasolom Maria Veres felszámolását.

Aláírás:
(kiolvashatatlan)

*A két világháború közti román titkosrendőrség (szerk. megj.)

In memoriam Sziveri János - aquaforte-aquatintó (48x32 cm), 2016

novella

TÖMEGSZERENCSETLENSÉG

Döme Barbara

A téren három rendőrautó, két mentő és egy tűzoltóautó sorakozott, a bábéskodók száma pedig egyre sokasodott. Mindenki azt kérdezgette a másiktól, mit látott, mit hallott, mi történt valójában. Egy asszony úgy tudta, hogy egy kutya szaladt át az úttesten. Amikor a sofőr lefékezett, hogy megmentsse az ebet, minden irányból belerohantak. Egy másik verzió

szerint a sofőr részeg volt, és elaludt vezetés közben, így ment neki az előtte lévő kocsinak, ami aztán megpördült, és további járműveket tört össze.

Hogy mi történt valójában, senki nem tudta hitelesen elmesélni. Azt viszont mindenki tudta, hogy a tömegszerencsétlenség mérlege két halott, három súlyos és egy könnyebb sérült. Ez utóbbi nem ült

egyik autóban sem, ám bábéskodás közben elesett a tömegben, valaki a kezére lépett, és eltörött az ujjja. Kórházba vitték, ahol újságírók faggatták mint a tömegszerencsétlenség túlélőjét. Ő meg csak mesélt és mesélt... A tömeg közben feloszlott, mert már semmi újat, semmi izgalmasat, semmi szórakoztatót nem nyújtott számukra a szerencsétlenség helyszíne.

AZ EMBER, A PAPUCS ÉS A KANÁL

Aznap reggel elhatározta, hogy megalázza a papucsát. Furcsa ötletnek tűnhet, de ő ezt csupán gyakorlásnak szánta a nagy terv véghezviteléhez.

Elhatározta: ha a ma reggeli tréning sikerül, néhány nap múlva megalázza és uralma alá vonja az egész világot, hogy mindenki láthassa, ő a legokosabb, legbefolyásosabb és leghatalmasabb ember a bolygón.

Bevette két pirulát, ivott rá egy kupica pálinkát, majd maga elé tette a papucsát. Ide hallgass, te papucs, mondta neki, ugye tudod, hogy én vagyok a legokosabb ember a világon, és amit én mondok, az úgy van. Te viszont egy arrogáns papucs vagy, aki engem nagyon megsértett. Én aztán nem hagyom, hogy az orromnál fogva rángass engem, és úgy bánj velem, mint a szolgálóddal! Tudd meg, hogy te egy olyan papucs vagy, aki

még lépni sem tud rendesen. Ezt más papucsok is mondták már nekem. Kik, kik? Bibibi, azt nem mondom meg úgyse! De így van, mert ezt én, a legokosabb ember mondom. A papucs eleinte nem értette, mi történik, aztán talpáról a bőrpántjára fordult, és ásitott egy nagyot.

Az ember nagyon dühös lett. Előkapta a kanalat a konyhafiókból, és rajta folytatta a gyakorlást. Te kanál, tudd meg, hogy én olyan okos és befolyásos ember vagyok, ha valakiről azt mondom, rossz kanál, az holnaptól nem merülhet senki levesébe. Te kanál, te megsértettél engem, úgyhogy megbüntetlek, letiltalak a Facebookon, hogy soha többé ne láthasd az én gyönyörű orcámat. A kanál hallgatta egy darabig az embert, aztán füttyörészve kisétált az ajtón.

Az ember arca kivörösödött,

a nyakán kidülledt egy nagy kék ér. Nézte magát a tükörben, és arra gondolt, ha most sikerülne saját magát jól móresre tanítani, az lenne ám az igazán nagy dolog, hiszen akkor a világ legokosabb, legbefolyásosabb emberét kényszerítené térdre. Leült a fotelba, hogy tervet készítsen. Pár perc múlva mellé telepedett saját egója. Egy darabig nézték egymást, aztán az egója hirtelen hízni kezdett, nőtt, nőtt, addig, amíg az embert a falhoz préselte és egészen vékonyra lapította. Másnap reggel a bejárónő egy vékony, töredezett lapocskát talált a padlón. Amikor felemelte, hogy közelebről megnézzé, a fura anyag darabokra esett. A bejárónő seprűt, lapátot hozott, felseperte a szemetet, s mivel lusta volt elmenni a kukáig, a véccé dobta és lehúzta.

Para István karikatúrája

- MIT KÉPZEL, ÉRDEKELNEK ENDEM AZ EFFÉLE GICCSSES KÉPEK?!

vers

Szurkos András

Egy szikra erejéig

Miatyánk, ki vagy, ahol vagy,
én soha nem káromollak.
Tegezlek, bár nincs ínyemre,
ha csürhe népség letegez.
Az ösrobbanást „személyesen”
vezényelted le – mondanám,
ha olyan lennél, mint az ember.
Nagy a zúr a teremtés körül, de földi
helytartód, a pápa es megbékélt veled,
sok tudósról nem es beszélve.
Mekkora lehetett a hangja, füstje, lángja,
ha irdatlan csillag s galaxis
keletkezett egycsapásra!
Keringenek az űrben egymást vonzva,
ami a szeretet kifejeződése írva és mondva.
A rendeződés egyfolytában tart,
és nem fejeződik be egyhamar.
Neked nincs „közel”, vagy „távol”,
s onnét jó, hogy mindent látol.

Eszeledő¹ gyermekként valahányszor
eregéltem² képzeletben az égig,
megkantározott³ a végtelen örökkéig,
pedig a nagyja nem es látszik.
Nem láttalak, de éreztem, te látsz engem,
és kísérsz, bárhova kell mennem.
Eleinte ártatlan vótam, mint az újszülött,
féltem a gonosztól, és sajnáltam, ki züllött.
Nem tudtam, mi bűn, mi veszély,
meggyóntam mindent, s leimádkoztam.

Amikor megtudtam, hogy bennem es élsz
egy szikra erejéig – fénylénny az ember –,
furcsállottam, miért nem ezzel
kezdte a hittanórát a pap,
mi lehet ennél fontosabb.
Kezdte s végezte! Felszólított,
kik voltak Jézus tanítványai,
Pál ugrott be, valahogy majd folytatom...
Ne neveket sorolj, csak egy szóban,
álltam fehéren, mint tejbe esett légy,
gyónni sem jársz újabban,
mondd utánam: galambok,
kimondtam, s az osztállyal kikacagtattott,
apostolok, te eltévelyedett!
Mint kovácskalapács a hüledező vasra,
a megszágyenyülés rám úgy hatott,
de előntött a csoda és a düh: hogy
a „szűzmáriába” nem jutott eszembe!
Nincs az a furfangos székel, aki
nem ezt a pofonegyszerű választ adja.
Erőssen szégyelltem magam – belülről.
A székelnek kicsi az esze, de kéznél tartja,
te hol tartod, ha a választ tálcán kínálja,
de mégis ő kell megmondja! Kétes
kimenetelű felsorolásba mész bele,
ahelyett hogy mondanál valami olyant,
amitől leesik az álla – szídtam magam,
mint a bokrot.

Buszuból nem mentem többet hittanórára,
de furt éreztem, vót a pap válaszában
egy picurka fufang, hisz én sem
számítottam rá. Talcán kínálta
a lehetőséget, s én nem vettem a lapot.
Ettem magam, mert ha az esze erre járt,
akkor biza ezért neki köszönet jár.
A nagy fordulat után minnyá egyszer
találkoztam veled, és eszmét cseréltünk.
Sokadik évét taposta, kinézésre alajament,
nem ismert meg, nem emlékeztette
gyermekarcomra a „középkori képem”.
Elfaszamodik⁴ az ember, az idő megcsúfolja.
Felidéztem neki, hogy „megjártam
egyszer egy pappal”. Mosolygott,
s így szól: „A biza én lehettem,
a fufangos gyermekeket szerettem
ugratni olykor”. Átöleltem:
– No akkor Isten tartsa meg még sokáig,
dicsértessék!
– Mindörökké, ámen, téged se hagyjon el!

¹ ébredező (székely)

² lassan mentem (székely)

³ megbűvölt (székely)

⁴ elformátlanodik (székely)

vers

Szondy-Adorján György

A birodalom vaníliamadarái

Nézem az ember tágas felépítményeit,
hol kis háziállataikkal élnek ők,
néhol szobalányok surrannak cicák
csapásain, kutyák nyomában lépdél
a komornyik, tálcán hozza a névjegyet,
jön Bárdiné, a sellő, jön Bárdiné, a múzsa
és érkezik Bárdiné, már vártuk, hogy jöjjön
az angyal meg aztán szép is, mosolyán nőtt
fel a fél világ kedvese, azt mondja, énekelni
jöttem, mert énekel ilyenkor, délután négy
körül, de inkább öt fele:

Árva utófénylés az ének,
sugarát eldobta magától
csillagom, nem láthatom én sem,
bölcsonkben csak a gyász volt,
meg ómama kötése,
sapka, ruhácska, zokni,
varrtam rá cinegétet,
nézd, hol röpül egy: ott, ni,
sárgán, feketén, kéken.

Leül az angyal, asztalunkon sütemény
illatoz, még gőzölgött, amikor a cukorport
rászórtuk, most a drága vanília emlékeivel
borogatja arcunk, hej, kedveseim,
mondja a sellő és mélyen beszívja a párát,
hoztam Mexikóból egy doboz vaníliarudat,
az áll rajta: Max, ami eléggé szarkasztikus,
gondoltam, árulnak hozzá Carlota cukrot is,
ám azt nem találtam, végül egyedül marad
illatával a lélek, kérsz még süteményt, kedves?
igen, még kérek.

Talán még bátrabb voltam, mikor
meggyőzött a zaj, aztán rám is csak
az a csönd roppant, bárki más csöndje,
az hagyott nyomot rajtam,
vésett jó medret arcomra, hol lefolyhat
az álom túlcserdülő habja, lehet, túl korán
fekszem, lehet, túl kipihent vagyok,
mindig sötétben ébredek, bolyongok,
mintha nem találna talpam dobbanása
világot magának, hol kilesnék
egy falevél mögül.

Aztán ott pislogok, ott botorkálok,
úgy várom, hogy fölnyíljon a hajnal,
a rózsapír hajnala, így pislogok, így
botorkálok, míg fölnyílik a hajnal,
jöjjön az a nap és annak világossága,
melynek beláthatom a sötétjét is talán,
majd hátamon viselem teremtett útjaim,
csak magamtól görnyedjek, ismerős
helyeken ébredhetek ismét, keressem,
amit már egyszer megtaláltam, a nyár
tűnt hamarabb, talán én jöttem későn,
álomból szóttem beszédem, abból raktam
a lépcsőt, hová elvezettél egykor gyermekem
oldalán, körtefák, almafák árnyékát téptem,
a nyár tűnt hamarabb, talán én jöttem későn,
nem tudom, jó uram, nem tudom én sem,
jöjjön az a nap és annak világossága,
álomból szóttem beszédem,
abból raktam a lépcsőt,
ne lássam, markod nyílik-e, zárul,
ne lássam magam az utak alatt.

léghajó

Hermán Dániel

SZILAMÉR BÁCSIT
HOMLOKON CSÓKOLJA A MÚZSA

Egy lusta vasárnap délután Szilamér bácsit homlokon csókolta a múzsa.

Az öregnek nem volt izgalmas napi rutinja. Hétköznapokon egy lágytojást fogyasztott reggelire egy szelet kenyérrel, viszont a vasárnap tiszteletére mindig kettőt evett – ilyenkor is szigorúan csak egy szelet kenyérrel –, majd megborotválkozott, felöltötte díszegyenruháját, bevette a szívgyógyszereit, és kifényezte mind a három kitüntetését. Bátorsági-ezüst a katonakonyhán kiütött tűz eloltásáért, az ötven éve elvégzett altiszti akadémiától kapott aranydiploma, és egy Nemzetvédelmi Kereszt, amit apjától örökölt.

A kardiológus lelkére kötötte, hogy hétvégeként sétáljon ki a parkba, mert a szíve csak akkor fog helyrejönni, ha tesz is érte valamit. A nyugalmazott tiszthelyettesnek nem kellett az ilyesmit kétszer mondani, ha az orvos mozgásra utasítja, akkor az parancs, és végre kell hajtani.

Általában ebédidőre fejezte be a sétáját. Hétfégén sosem bajlódott leveskonzervekkel. Elment kedvenc kifőzdéjébe, és ráérősen megevett egy menüt. Hazaérvén nagyot szundított, mert tapasztalt hadfi létére sem tudott TALPON maradni egy ilyen mozgalmas nap után. Elnehezdedve dőlt le rozoga kanapéjára. Még félig sem csukta le szemét, egy gyönyörű, hosszú lábú nő szállt fekhelye szélére. Ijesztően szép volt; szoborszerű, szimmetrikus arca, karcsú teste már-már ragyogott a tökéletességtől.

– Euterpé vagyok – duruzsolta éteri hangján –, a költészet és a zene istennője. Miközben beszélt, hosszú göndör fürtjei kacéran táncoltak dús keblei közt.

– Kedvesem, én egy múzsa vagyok. Megajándékozhatlak téged a világmindenség tudásával, neked adhatom a zsigerből jövő versírás és szónoklás tehetségét, mindössze annyit kell tenned, hogy nagyon... – kezét az öreg combjára tette – nagyon szépen megköszönd.

A vén tiszthelyettes szája egy szempillantás alatt kiszáradt, aritmiásan kalapáló szíve felélénkült, tekintete az istennő telt keblei közt ugrádozó firtöcskékre szegeződött.

– Szó...szóval...múzsa – nyögte, ahogyan a fák koronái nyögnek a szélről. Katonaember volt világleletében, de azért nem teljesen műveletlen. Hajdanán ugyan, de hallott a görög mitológiáról. – Akkor én most... – nem tudta befejezni az első ép mondatát, mert a múzsa odahajolt hozzá, és egy forró csókot nyomott izzadt homlokára.

Szilamér bácsi még sohasem érzett ilyet. Mindene bizseregni kezdett, tüdeje megtelt forrósággal, hályogosodó szemei örömkönnnyekbe lábadtak.

Későre járt, mire megébredt. Minden erejét összeszedve a ruhásszekrényéhez sietett. Téli kabátját még akkurátus mozdulattal emelte le, de ingjeit már türelmetlenül, vállfástól tépte ki a rozoga gardróból. Lába előtt szempillantások alatt óriási, naftalinszagú rongykupac díszelgett. Emlékezete most sem hagyta cserben; a szekrény legalsó részén ott feküdt a legalább harminc éve nem használt kofferes szolgálati írógép.

Asztalhoz ült, törte a fejét, jegyzetelt, fogalmazott és újra-fogalmazott. A munka hevében testét lebegni, elméjét tágulni érezte.

Szilamér bácsi holttestét a vasalt ingekkel érkező bejárónő

találta meg. A naftalin- és hullaszagú szobában még mindig égett a lámpa. Az írógépből papírlap kandikált ki, rajta az egyszerű költő életművével:

Aki nem lép egyszerre, nem kap...

HERMÁN DÁNIEL 2005-ben született Kolozsváron, jelenleg a kolozsvári zeneliceumban tanul. Írását közölte a kolozsvári Helikon.

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Bálint Tamás (1985, Székelyudvarhely) költő, közgazdász
Bánkői Dorottya (1994, Budapest) író, költő
Böszörményi Zoltán (1951, Arad) költő, író, szerkesztő
Döme Barbara (1973, Debrecen) író, újságíró, szerkesztő
Eszteró István (1941, Végvár) költő
Farkas Wellmann Endre (1975, Marosvásárhely) költő, szerkesztő
Gál János (1999, Budapest) költő, zenész
Hermán Dániel (2005, Kolozsvár) író, zenész
Iancu Laura (1978, Magyarfalva) író, költő, néprajzkutató
Karácsonyi Zoltán (1977, Arad) költő, műfordító, szerkesztő, kritikus
Keszthelyi György (1955, Kolozsvár) költő, író
Király Farkas (1971, Kolozsvár) költő, író, műfordító, szerkesztő, újságíró
Király László (1943, Sónvárad) költő, író
Király Zoltán (1977, Kolozsvár) költő, szerkesztő
Lőrincz P. Gabriella (1982, Beregszász) költő
Miklósi Szabó István (1977, Sepsiszentgyörgy) író
Nagy Koppány Zoltán (1978, Marosvásárhely) író, műfordító, szerkesztő
Noszlopi Botond (1983, Csíkszereda) költő, író, jogász
Orbán János Dénes (1973, Brassó) költő, író, drámaíró
Papp Attila Zoltán (1979, Lugos) költő, újságíró, kritikus
Pataki Tamás (1991, Dicsőszentmárton) költő, író, újságíró
Sántha Attila (1968, Kézdivásárhely) költő, író, irodalomtörténész
Szárász Miklós György (1958, Budapest) író
Szentmártoni János (1975, Budapest) költő, író
Szondy-Adorján György (1971, Csíkszereda) költő, író
Szurkos András (1941, Haraly) író, költő, újságíró
Vajda Anna Noémi (1978, Sepsiszentgyörgy) író
Zsidó Ferenc (1976, Székelyudvarhely) író, szerkesztő, műfordító, tanár, néprajzkutató

Lapszámunkat **Székely Géza** (1958, Alsócsernáton) grafikus, festőművész, művészetpedagógus műveivel illusztráltuk.

képregény

HŐSEMBER
ÉS TRÖMPLICSAK EGY BETŰ
(megtörtént eset)írta: Szabó Kriszta és Sárosi Máttyás
rajzolta: Sárosi Máttyás